Rok IX. WARSZAWA, dnia 15 listopada 1934 r. Nr. 22

ROLNIK EKONOMISTA

ORGAN
ZWIĄZKU IZB i ORGANIZACYJ ROLNICZYCH
RZPLITEJ POLSKIEJ

REDAKTOR: Doc. Dr. WACŁAW PONIKOWSKI — *Sekretarz Redakcji: STEFAN MIERNOWSKI*

TREŚĆ:

Do niniejszego numeru Rolnika Ekonomisty dołączamy broszurę p. Leona Schedlin-Czarlińskiego, Prezesa Pomorskiego Tow. Rolniczego, p. t.: „Rola i zadania towarzystw rolniczych w stosunku do izb rolniczych, samorządu terytorjalnego i specjalnych zrzeszeń rolniczych".

Rynek zwierząt rzeźnych w Polsce*)

Zagadnienie organizacji zbytu artykułów wytwórczości zwierzęcej posiada dla naszego rolnictwa doniosłe znaczenie. W naszej strukturze rolnej produkcja zwierzęca w niedużym tylko stopniu ustępuje pierwszeństwa produkcji roślinnej. Przeprowadzone obliczenia dochodu brutto produkcji rolniczej za r. 1928/29 szacują go w wysokości 10.259.303 tys. zł. W sumie tej dochód bruto z wytwórczości zwierzęcej stanowi 4.499.609 tys. zł. czyli 43,85%[1]).

Głównym dostawcą artykułów produkcji zwierzęcej są mniejsze warsztaty rolne. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego[2]) w odniesieniu do bydła rogatego reprezentowały one w r. 1931 — 91,6% stanu pogłowia, w odniesieniu do trzody chlewnej 91,9%, w odniesieniu do owiec 84,9%. Zagadnienie zatem zbytu artykułów zwierzęcych dotyczy najliczniejszej grupy producentów rolnych. Każda zatem poprawa, jak i każde pogorszenie w zakresie rynku zwierzęcego odbijają się najszerszem echem w życiu naszego rolnictwa.

Jak ważną pozycję w budżecie i dochodach drobnych gospodarstw rolnych stanowi wytwórczość zwierzęca, ilustrują obliczenia Wydziału Ekonomiki Drobnych Gospodarstw Wiejskich

*) Refer. wygł. na posiedz. Zw. I. i Org. Rol. R. P. dn. 26.X.1934 r.
[1]) Kwartalnik Statystyczny 1932 r. z. 2 str. 138.
[2]) Kwartalnik Statystyczny r. 1930 i 1931 oraz „Statystyka Rolnicza" r. 1930/31, 31/32 i 33.

W. I. R.[1]) Według tych obliczeń dochód drutto tych gospodarstw z produkcji zwierzęcej wynosi średnio 53%, z produkcji roślinnej 43%. Zaznaczyć pozatem należy, że gros produkcji roślinnej idzie w tych gospodarstwach, na własne potrzeby i dalszy siew, podczas gdy artykułów wytwórczości zwierzęcej w tychże drobnych gospodarstwach zużywa się na własne potrzeby od 14,5 do 25%, a na zbyt idzie od 75 — 85,5%. Z liczb tych wynika, w jak wysokim stopniu uzyskiwane wpływy z produkcji zwierzęcej zależne są od zbytu.

Przechodząc do sprawy zbytu artykułów zwierzęcych, w paru słowach należy zastanowić się nad znaczeniem w tym zakresie rynku wewnętrznego w porównaniu do dostępnych dla nas rynków zagranicznych.

	tysiące kwintali			Saldo wywozowe w % produkcji	Saldo wywozowe w % sprzedaży
	Produkcja	Sprzedaż	Saldo wywozowe		
Bydło rogate (ż. w.)	3.953	2.175	33	0,83	1,51
Trzoda chlewna ż. w.	4.789	3.300	882	18,41	26,72
Owce ż. w.	294	75	16	5,44	21,33
Drób milj. szt.	100	87	2	2,00	2,30

Na podstawie obliczeń biura ekonomicznego Związku Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. podaję powyższą tabelę, ilustrującą stosunek wywozu do produkcji i ogólnej sprzedaży artykułów zwierzęcych.

Jakkolwiek obliczenia te należy traktować jako bardzo przybliżone i posiadające raczej charakter orjentacyjny, pozwalają one jednak na oświetlenie roli rynku wewnętrznego w zakresie zbytu wymienionych w tablicy artykułów produkcji zwierzęcej. Z podanych cyfr wynika, że na rynku wewnętrznym ulokowano: bydła rogatego 98,49% ogólnej sprzedaży, trzody chlewnej 73,28%, owiec 78,67% i drobiu 97,70%. Jak widzimy, decydującym w zbycie artykułów produkcji zwierzęcej jest rynek wewnętrzny. Nie wchodząc w bliższe rozpatrywanie rozmiaru i możliwości eksportu artykułów zwierzęcych, należy zaznaczyć, że możliwości te są szczupłe. Na znaczne zwiększenie ich trudno jest liczyć. Należyte natomiast wykorzystanie ich i ewenutalne rozszerzenie w znacznym stopniu związane jest z uporządkowaniem i organizacją zbytu na rynku wewnętrznym.

Wskaźnikiem, charakteryzującym w znacznym stopniu stan organizacji rynku artykułów zwierzęcych (ściśle mówiąc — zwierząt rzeźnych) jest rozpiętość pomiędzy cenami uzyskiwanemi za żywiec a cenami płaconemi za mięso.

Rozpiętość tę ilustruje poniższa tablica, zestawiona na podstawie obliczeń biura ekonomicznego Związku Izb i Org. Roln. R. P.

Ceny żywca i mięsa w zł. za 1 q (1932/33 r.).

	Woj. centralne		Woj. wschodnie		Woj. zach.	Woj. południowe	
	Warszawa	Łódź	Suwałki	Łuck	Poznań	Kraków	Lwów
woły ż. w.	65.—	66.—	29.—	34.—	52.—	60.—	58.—
mięso wołowe	150.—	121.—	63.—	68.—	162.—	137.—	97.—
cielęta ż. w.	82.—	64.—	31.—	46.—	68.—	68.—	56.—
mięso cielęce	183.—	141.—	63.—	100.—	167.—	167.—	115.—
wieprze ż. w.	107.—	112.—	77.—	85.—	96.—	96.—	91.—
mięso wieprz.	165.—	.	104.—	160.—	150.—	150.—	157.—
	Rozpiętość cen między cenami żywca i mięsa.						
woły ż. w.	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—
mięso wołowe	231.—	183.—	217.—	200.—	312.—	228.—	162.—
cielęta ż. w.	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—
mięso cielęce	223.—	220.—	203.—	207.—	246.—	178.—	205.—
wieprze ż. w.	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—
mięso wieprzowe	154.—	.	135.—	188.—	156.—	164.—	173.—

UWAGA: Obliczenia na podstawie cen bydła na targowiskach miejskich i cen detalicznych mięsa w/g „Statystyki Cen" 1931/32 r.

[1]) *A. J. Bułhak*: Kwestja Mięsna w Polsce str. 4.

Jakkolwiek wykazana rozpiętość cen żywca i cen mięsa różni się w swojej wysokości na poszczególnych rynkach, należy jednak stwierdzić, że jest ona b. wysoka. Wskazuje na to istnienie niezdrowych, niezorganizowanych i bardzo kosztownych warunków obrotu na naszym rynku zwierząt rzeźnych.

Zestawienie orjantacyjne rozpiętości pomiędzy cenami notowanemi na targowicy miejskiej w Poznaniu a cenami płaconemi loco producent w r. 1930/31 [1])

Rodzaj zwierząt rzeźnych	Krowy	Wolce	Trzoda chlewna	Krowy	Buhaje	Trzoda chlewna
Przeciętna żywa waga	500 kg	500 kg	150 kg	400 kg	400 kg	120 kg
	większa własność			mniejsza własność		
	za 100 kg wagi żywej					
1. Przeciętna cen tranzakcyjnych płac. przez handlarza loco produc.	83,32	77,38	86,32	20,10	29,34	72,19
2. Przeciętna ceny w/g notowań na targowicy miejskiej w Poznaniu	115,55	116,41	147,67	43,67	55,91	116,78
3. Rozpiętość cen brutto	32,33	39,03	61,35	23,57	26,57	44,59
4. Koszty handlowe i koszty przewozu kolejowego	3,56	3,56	12,30	4,09	4,15	14,85
5. Rozpiętość cen netto	28,78	35,47	49,05	19,48	22,42	29,74
6. Rozpiętość cen netto wyrażona w %% ceny płaconej loco produc.	34,5	45,8	56,8	96,9	76,4	41,1

[1]) *Dr. inż. Tadeusz Brzeski:* „Zagadnienie organizacji zbytu zwierząt rzeźnych w Polsce ze szczególnem uwzględnieniem rynku wewnętrznego". Str. 78-79 i 82 83

Dla bliższego scharakteryzowania stanu rynku z punktu widzenia bezpośrednich interesów rolnictwa zastanowimy się nad kosztami pośrednictwa, jakie ponosi rolnik przy sprzedaży żywca. Brak odpowiednich danych co do cen uzyskiwanych przez rolników w poszczególnych okręgach kraju zmusza nas do podania liczb dotyczących jedynie rynku poznańskiego. Przytaczamy je z pracy dr. inż. T. Brzeskiego p. t. „Zagadnienie organizacji zbytu zwierząt rzeźnych w Polsce". Cytowane przez nas obliczenia dokonane były na podstawie materjałów Wydziału Rachunkowości Rolnej Wielkopolskiej Izby Rolniczej.

Dane powyższe wymownie ilustrują drożyznę pośrednictwa w zakresie handlu żywcem. Nadmienić musimy, iż dotyczą one okręgów najbardziej zaawansowanego w organizacji rynku zwierzącego. W odniesieniu do okręgów, posiadających bardziej prymitywne stosunki handlowe, gorsze warunki komunikacyjne, niższy poziom kulturalny rolnictwa, brak urządzeń targowych, brak komisyj notowań, bardziej rozbudowane pośrednictwo, odnośne liczby wypadłyby znacznie gorzej, — a przecież do takich okręgów zaliczyć musimy województwa wschodnie, a nawet w dużej części województwa centralne, które łącznie reprezentują 57,7% ogólnej ilości bydła rogatego i 56,9% ogólnej ilości trzody chlewnej [1]).

Przyjmując według podanych wyżej obliczeń wartość rocznego obrotu zwierzętami rzeźnemi na rynku wewnętrznym na ca 4 miljardy stwierdzić należy, że straty rolnictwa, wynikające z nadmiernie wysokich kosztów pośrednictwa, sięgające miljonów.

Na istniejący obecnie stan naszego rynku zwierząt rzeźnych złożył się długi szereg przyczyn. Przyczyn tych należy szukać: od strony handlujących oraz warunków i metod handlu, panujących na rynku; od strony urządzeń i administracji targowisk i rzeźni oraz polityki władz komunalnych w tym zakresie ich gospodarki; od strony produkcji i organizacji podaży, organizacji finansowania obrotu oraz warunków i drożyzny przewozów kolejowych [2]).

Element handlujący poza nielicznemi wyjątkami jest pod względem kupieckim w bardzo niedostatecznym stopniu przygotowany do sprawowania swojego zawodu. Łatwy dostęp do tego handlu wobec kurczenia się rynku pracy wskutek przeżywanego kryzysu spowodował napływ osób bez odpowiednich kwalifikacyj osobistych i bez odpowiednich warunków materjalnych. Nie jest tajemnicą, że znaczny procent handlujących nie wykupuje świadectw przemysłowych oraz uchyla się od płacenia podatków, podając się za poganiaczy, woźniców i t. d. Drobny stosunkowo

[1]) *Stanisław Śliwa*, major intendent: Okręgi hodowlane, produkcja i spożycie mięsa w Polsce.
[2]) Uzasadnienie do rozporządzenia prezydenta z dn.27. X. 1933, Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 639.

procent firm posiada określoną siedzibę i reprezentuje realną odpowiedzialność. Ten stan rzeczy jest przyczyną znacznego ryzyka, jakie występują w handlu zwierzętami rzeźnemi. Ryzyko to wpływa na wysoki poziom kosztów handlowych, a w skutkach swoich przyczynia się do pogłębienia rozpiętości pomiędzy cenami uzyskiwanemi przez producentów a płaconemi przez konsumentów.

Brak dużych firm, ogarniających swą działalnością szerszy rynek, wpływa na istnienie znacznych rozpiętości cen płaconych na poszczególnych rynkach lokalnych. Drobne firmy, występujące na tych rynkach, nie są w stanie tej rozpiętości zmiejszyć. Brak urządzeń do przetrzymywania towaru nie pozwala wyrównywać wahania podaży i popytu, a tem samem i wahań cen. Stanowi to drugi moment znacznego ryzyka, wpływa na wzrost kosztów handlowych, deprecjonuje towar, daje podstawę do utrzymywania się zmów pomiędzy handlującymi, wpływa na wzrost zbędnego pośrednictwa.

Metody, stosowane w omawianej dziedzinie handlu, odpowiadają intelektualnemu i moralnemu poziomowi handlujących. Teror jest pospolitym środkiem konkurencji. Przy jego pomocy utrzymywany jest podział rynku między handlujących, rolnik usuwany jest z bespośredniej sprzedaży na rynku, a rzemieślnik z bespośredniego zakupu u rolnika.

Przechodząc do dalszych elementów, składających się na stan rynku zwierząt rzeźnych, podkreślić należy rolę, jaką w tym handlu spełniają targowiska, Nie są one co prawda wyłączną formą, praktykowaną u nas w handlu zwierzętami rzeźnemi. W niektórych okolicach rozpowszechniony jest zwyczaj nabywania bydła w zagrodzie u producenta. Sądzimy jednak, iż targowiska zaliczyć należy do znacznie wyższej formy handlu zwierzętami w porównaniu ze sprzedażą u producenta oraz podkreślić musimy, iż znaczenie targowisk w omawianym handlu jest bardzo poważne, a wpływ ich na stan tego handlu może być uważany nieomal za decydujący.

Ogólna ilość targowisk według spisu G. U. S. wynosiła w 1930 r. 1310. Poniższa tabela charakteryzuje zagęszczenie miejscowości targowych w Polsce [1]).

Widzimy, iż w stopniu zagęszczenia targowisk istnieją znaczne różnice w poszczególnych dzielnicach kraju. Ilość kilometrów kwadratowych na jaką przypada jedno targowisko waha się od 166 w województwach zachodnich do 523 w województwach wschodnich. Poglądy na dostateczność istniejącej ilości targowisk są podzielone. Komisja ankietowa wypowiedziała się, iż dostaateczną sieć targowisk posiadają jedynie województwa zachodnie. Ministerstwo Rolnictwa wypowiadało się natomiast za tem, że istniejąca ilość targowisk przekracza istotne w tym zakresie potrzeby. Nie wchodząc w to zagadnienie stwierdzić musimy, że jeśli chodzi o genezę powstania miejscowości targowych, to raczej decydującemi tu były interesy fiskalne osad i miasteczek, niż istotne potrzeby handlu i produkcji.

Województwo	Ogółem miejsc targowych	W stosunku %% do ogr. il. miejsc targ.	Na 1 miejsc. przypada	
			km²	tys. mieszk.
Centralne	205	38.5	268	25
Wschodnie	237	18.2	523	22
Zachodnie	283	21.6	166	15
Południowe	285	21.7	279	29
Cała Polska	1.310	100 %	294	23

W ocenie sieci miejscowości targowiskowych nie jest decydującą ilość kilometrów kwadratowych przypadających na targowisko. Muszą tu być uwzględnione inne czynniki, jak gęstość hodowli, rozmieszczenie rynków zbytu, podział na okręgi hodowlane (czynne) i okręgi konsumcyjne (bierne). Ujemną stronę istniejącego stanu rzeczy jest nietylko niedostateczna ilość targowisk, ale przedewszystkiem nieracjonalne rozmieszczenie, rozdrobnienie i częstotliwość targów, oraz braki w zakresie targowiskowych urządzeń technicznych i ekonomiczno-handlowych.

Poniższa tabela podaje nam ilość miejscowości targowiskowych posiadających osobne targowiska zwierzęce i wagi na targowiskach zwierzęcych [2]).

Jak widzimy na ogólną sumę targowisk 1310 — tylko 416, czyli 31,7% targowisk posiada wagi. Wynika z tego, że znaczna większość tranzakcyj odbywa się na „oko". Jak podawaliśmy wyżej ogólna sprzedaż bydła rogatego i trzody chlewnej wyniosła w 1932/33 r. 5.475 tys. kwintali. Zakładając, że przy sprzedaży na oko niedokładność w ocenie wagi wynosi 5% i stosując to do $^2/_3$ sprzedaży ogólnej bydła i trzody chlewnej, dochodzimy do wniosku, że przy sprzedaży na oko wymyka się dokładnemu określeniu wagi ca 181.500 q.

[1]) Kwartalnik Stat. t. VIII zesz. 4. 1931 r.

[2]) Kwart. stat. t. VIII z. 4. 1931 r.

Województwa	Liczba miejscowości targowych			
	Ogółem	Urządzających spędy zwierząt na targi	Posiadających osobne targowiska zwierzęce	Posiadających wagi na targowiskach
Centralne . .	505	479	455	116
Wschodnie . .	237	226	192	62
Zachodnie . .	283	250	213	43
Południowe .	285	273	263	195
	1.310	1.228	1.123	416

Pod względem innych urządzeń technicznych większość targowisk również stoi bardzo nisko. Nie posiadają one często dogodnego połączenia z koleją. Nieliczne tylko targowice pracujące przy rzeźniach posiadają bocznice kolejowe. Poniższa tablica wykazuje procent targowisk nie posiadających ramp [1]).

Województwa	Ogółem ilość targowisk	Ilość targowisk z rampą kolejową	Ilość targowisk bez ramp kolejowych	Ilość targowisk bez ramp w % do og. ilości targowisk
Centralne . .	505	326	179	35.4
Wschodnie . .	237	85	152	64.1
Zachodnie . .	283	254	29	10.2
Południowe .	285	206	79	27.7
Polska razem .	1.310	871	439	33.5

Jak widzimy 33,5% ogólnej ilości targowisk korzysta ze stacyj kolejowych niewyposażonych w rampy kolejowe. W województwach wschodnich procent ten wzrasta do 64. Stan ten pociąga daleko idące ujemne następstwa w zakresie zwiększania kosztów handlowych, ryzyka uszkodzenia zwierząt, nadmiernego przetrzymywania towaru na kolei, straty na wadze i t. d., a w rezultacie unikania transportów kolejowych. Minimalne nawet wymagania stawiane targowiskom co do ich urządzeń winny przewidywać posiadanie: a) dogodnego dojazdu na targowisko, b) ogrodzenia, c) wybrukowania placów, posiadania ścieków, d) urządzenia barjer, e) zapewnienia wody dla zwierząt i specjalnych wag. Otóż nawet w zakresie tych minimalnych wymagań, znaczna część targowisk w mniejszych miasteczkach i osadach wykazuje zasadnicze uchybienia.

Nie lepiej przedstawia się sprawa opłat ściąganych na targowiskach i rzeźniach. Opłaty targowe stanowią szczególną bolączkę handlu zwierzętami rzeźnemi. Duża dowolność jaką kierowały się zarządy gmin miejskich przy ustanawianiu rodzajów opłat targowych i ich wysokości sprawiła, iż stanowią one kolosalny hamulec obrotu wewnątrz kraju. Dla ilustracji różnorodności opłat targowych nadmieniamy, iż jest ich ponad 60 rodzajów. Stosunek miast do opłat targowych jest wybitnie fiskalny, co występuje w całej jaskrawości zwłaszcza w mniejszych miasteczkach. Dla ilustracji podajemy niżej zestawienie dochodów i rozchodów targowisk w 78 miastach o ludności do 5.000 [2]).

Zestawienie to wymownie świadczy o stanowisku samorządów komunalnych w sprawie pobierania opłat targowych. Fiskalny stosunek miast w traktowaniu targowisk, stanowi przedmiot ostrych wystąpień tak ze strony sfer rzemieślniczych i handlowych jak i rolniczych. Nadmienić należy, że w obecnym stanie rzeczy obniża on niepomiernie handlową użyteczność targowisk i ich rolę w handlu zwierzętami rzeźnemi.

Obok urządzeń technicznych, targowiska winny być wyposażone w odpowiednie urządzenia ekonomiczno-handlowe. Mamy tu na myśli komisje notowań cen, kasy targowe, przysięgłych pośredników targowych, na dalszym planie ubezpieczenie zwierząt rzeźnych i t. d.

W zakresie komisyj notowań cen należy stwierdzić, że sieć istniejących komisyj jest bardzo niedostateczna (wg. danych Giełdy Mięsnej w Warszawie istnieje na terenie Państwa 67 kom. notowań cen w tem Giełdy Mięsne i komisje organizowane. Działalność swoją opierają istniejące komisje notowań o różne podstawy prawne i posiadają różne regulaminy oraz posługują się nieujednostajnioną, rożnolitą nomenklaturą. Pozatem notowania istniejących komisyj notowań nie są w dostatecznym stopniu wykorzystane, t. zn. niema organu, którzyby notowania wszystkich komisyj zestawiał i podawał do ogólnej wiadomości.

Z pośród istniejących Komisyj Notowań wyróżnić należy 3 zasadnicze typy: 1) komisje notowań w Poznaniu i Toruniu oparte o zarządzenia urzędów wojewódzkich (K. N. w Toruniu zarządzenie wojewody pomorskiego z dn. 16/IV. 1932 o utworzeniu Komisji Notowań Cen Zwierząt Rzeźnych w Toruniu), 2 komisje notowań Cen w

[1]) *Dr. inż. T. Brzeski* c. w. str. 99.

[2]) *M. Doskocz*: Targowiska zwierzęce w Polsce, Polska Gosp. z. 5 1932 r.

Krakowie i Mysłowicach oparte o działalność Kas Targowych, 3) giełdy mięsne w Warszawie i Lublinie, oraz sieć lokalnych Komisyj Notowań zorganizowanych przez Warszawską Giełdę Mięsną. Należy tu podkreślić z dużem uznaniem działalność w tym zakresie Warszawskiej Giełdy Mięsnej, torującą drogę rozporządzeniu Prezydenta z dn. 27. X. 1933 r. przez ustalenie podstaw do wypracowania jednolitej nomenklatury towaru, przez szerokie zresztą zakreślenie sieci lokalnych komisyj notowań, z których czynnych już jest 32.

W zakresie kas targowych stan rzeczy przedstawia się jeszcze gorzej. Na terenie Państwa pracują tylko 3 kasy targowe w Warszawie, Krakowie i Mysłowicach. Również nieznaczna ilość targowisk posiada przysięgłych pośredników targowych. Rola ich na targowiskach polega na wyręczaniu handlarza-hurtownika, dla którego przeprowadzając skup, lub na wyręczaniu dostawcy-producenta lub handlarza prowincjonalnego. Czasem pośredniczą one na dwie strony. Za swe czynności pobierają procent od tranzakcyj tytułem prowizji. Na niektórych targowiskach komisjonerzy prowadzą częściowe finansowanie tranzakcyj na drodze zaliczkowania i udzielania krótkoterminowych kredytów. W tych wypadkach stanowią oni przejściową formę do kas targowych.

Przechodząc do przyczyn dezorganizujących rynek z winy rolnictwa wymienić należy jako główne:

1) niezorganizowaną, rozproszoną podaż i

2) niedostosowanie hodowli do potrzeb rynku.

Spotykana często na naszej wsi sprzedaż z obory lub chlewu pojedyńczych sztuk hamuje powstawanie i utrudnia działalność większych solidnych firm. W tych warunkach nie może być mowy o ujawnieniu popytu i podaży, a temsamem o naturalnem właściwem kształtowaniu się cen. Rynek nie może mieć określonego charakteru. Szkodząc w ten sposób rynkowi, największe jednak straty ponosi samo rolnictwo, bowiem na tej drodze stwarza doskonałe warunki do wyzysku w pierwszym rzędzie producenta. Pozatem nadmienić należy, że zróżniczkowana hodowla pod względem ras i gatunków również wpływa ujemnie na stwarzanie jednolitego rynku. Brak ustalonych kwalifikacyj towaru zyskuje w tych warunkach naturalną premję. Na tle przedstawionych wyżej warunków panujących na naszym rynku zwierząt rzeźnych wydane zostało dn. 27. X. 1933 r. rozporządzenie Prezydenta o uregulowaniu obrotu zwierzętami gospodarskiemi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem. Zasady i intencje tego rozporządzenia oraz jego wykonanie omówimy w następnym artykule.

Edward Iwaszkiewicz.

Rozwój akcji popierania wywozu artykułów zwierzęcych *).

Politykę popierania wywozu artykułów zwierzęcych można podzielić na dwa okresy, różniące się zasadniczo pomiędzy sobą systemami popierania wywozu. Pierwszy z nich trwał od roku 1929 do dnia 1 września 1933 r.; drugi trwa od tej ostatniej daty do dnia dzisiejszego. W pierwszym okresie polityka gospodarcza Państwa opierała się na systemie premij autonomicznych, który polegał na tem, iż z tytułu uskutecznionego wywozu każdej jednostki towaru, korzystającego z premij wywozowych, następowała automatyczna wypłata eksporterowi stawki premji, czyli t. zw. zwrotu cła, według ustalonej sztywnej normy. System ten posiadał zakres działania ściśle ograniczony prawem o uregulowaniu stosunków celnych. Na zwężenie jego zakresu działania wpływały ponadto względy gospodarki budżetowej, a mianowicie upłynnienie środków, z których następowała wypłata zwrotów ceł, było ściśle zależne od wpływów z tytułu opłat ceł przywozowych.

Na popieranie wywozu artykułów zwierzęcych przy pomocy przemij automatycznych, czyli t. zw. zwrotów ceł, od 1929 r. do dnia 1 września 1933 roku Skarb Państwa wydał *ca 45 miljonów złotych.* Obok premij w postaci zwrotów ceł istniały w tym okresie również premje z funduszów Międzyministerjalnej Ko-

*) Referat wygłoszony na posiedzeniu w Związku Izb i Org. Rol. R. P. dn. 26.X. r. b.

misji Popierania Eksportu oraz premje kompensacyjne, które jednak odgrywały stosunkowo mniejszą rolę. Trzonem ówczesnego systemu były premje w postaci zwrotu ceł.

Jeśli porównamy wysokość sum, wydatkowanych w latach 1929/30 — 1932/33 na popieranie eksportu artykułów zwierzęcych, z wartością wywozu tych artykułów, to zauważymy, że liczby te pozostawały do siebie raczej w stosunku odwrotnie proporcjonalnym.

	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33
Wartość eksportu:				
milj. zł.	186	215	138	89
wskaźnik	100	116	74,5	47,8
Wypłacone zwroty ceł:				
milj. zł.	5	12	16	11
wskaźnik	100	240	320	220

Na zjawisko to złożyły się dwa czynniki: z jednej strony — zmniejszanie się obrotów międzynarodowych artykułami zwierzęcemi, z drugiej zaś — spadek cen tych artykułów na rynkach zagranicznych. W związku z tem musiało następować rozszerzenie zakresu i wysokości pomocy Państwa dla eksportu, a to w celu utrzymania odpowiedniego poziomu cen na rynku wewnętrznym oraz dochodów gotówkowych rolnictwa. Nie będziemy przytaczali danych, dotyczących kształtowania się cen artykułów zwierzęcych na rynku krajowym, gdyż dane te pozostają nam wszystkim w pamięci i dają obraz rozwoju kryzysu produkcji zwierzęcej w Polsce.

Dysproporcje pomiędzy rozwojem eksportu artykułów zwierzęcych a wydatkami na popieranie wywozu nie dają jednak argumentów, które pozwalałyby na stwierdzenie, iż akcja popierania wywozu w latach 1929/30 — 1932/33 nie wydała całkowicie rezultatów. Rozważając skuteczność środków polityki gospodarczej, mających na celu popieranie wywozu, na tle ówczesnej i obecnej sytuacji w dziedzinie międzynarodowej wymiany towarów, należy pamiętać, iż osiągnęły one swój efekt już wówczas, jeśli zapobiegły gwałtownym procesom likwidacyjnym, które mogłyby doprowadzić do całkowitego zgilotynowania eksportu.

O ile chodzi o kształtowanie się cen na rynku wewnętrznym, to w rozważaniach naszych na ten temat musimy pamiętać o tem, co powinno stanowić ich punkt wyjściowy, że w kraju rolniczym, posiadającym nadwyżki eksportowe, każde pozostawienie tych nadwyżek na rynku wewnętrznym przyczynia się niewątpliwie do pogłębienia depresji cen krajowych. Jeśli więc przyjęlibyśmy założenie, że nadwyżki eksportowe (usunięcie z rynku wewnętrznego w latach 1929/30 — 1932/33, przy zilustrowanym wysiłku finansowym ze strony Skarbu Państwa) pozostawały na rynku krajowym, to niewątpliwie w konsekwencji wystąpiłoby zjawisko dalszego pogłębiania się depresji cen w tym okresie. Oczywiście, trudno przewidzieć, jak daleko spadek cen postąpiłby naprzód, jakie byłyby tego granice oraz w jakim stopniu dalszy spadek cen pogorszyłby jeszcze i tak trudną sytuację rolnictwa. W każdym bądź razie — powtarzamy — można przyjąć zasadę, że każde pozostawienie na rynku wewnętrznym nadwyżek, które możnaby zeń usunąć, wywołuje w konsekwencji spadek cen krajowych większy, aniżeli miałoby to miejsce, z tych czy innych przyczyn, w wypadku okazywania przez Państwo pomocy finansowej wywozowi.

W celu rzucenia pewnego światła, w związku z ostatniem twierdzeniem, na rozwój stosunków w dziedzinie obrotu międzynarodowego w zakresie artykułów zwierzęcych, przytoczymy parę danych, ilustrujących skurczenie się wspomnianego obrotu w omawianym okresie czasu.

Spadek międzynarodowych obrotów bydłem wyniósł około 50%, trzodą 32%, mięsem wołowem 60%, mięsem wieprzowem 60%, mlekiem w różnych postaciach 30% oraz serem 6%. Jednocześnie przy tak znacznym spadku obrotów międzynarodowych daje się zauważyć stosunkowo nieznaczne zmniejszenie się pogłowia zwierząt gospodarskich, które w skali światowej wynosiło: dla koni 15%, bydła 2%, owiec ca 10% oraz nierogacizny 3%. Obroty handlu produktami zwierzęcemi uległy więc bardzo poważnym przemianom, natomiast stan pogłowia zwierząt gospodarskich, będących podstawą produkcji zwierzęcej, nie uległ poważniejszym przeobrażeniom pod wpływem kryzysu światowego. Taki stan rzeczy musiał powodować nacisk podaży ze strony produkcji na ceny w kraju oraz zaostrzenie się walki konkurencyjnej na zagranicznych rynkach zbytu.

W tej więc płaszczyźnie należałoby rozpatrywać wyniki akcji popierania wywozu artykułów zwierzęcych i to zarówno pod kątem widzenia jej wpływu na poziom cen na rynku wewnętrznym, jak i kształtowania się samego eksportu. Ponadto, w dotychczasowych, jak i w dalszych naszych rozważaniach należy mieć na względzie wpływ, który na kształtowanie się cen na rynku wewnętrznym wywierają procesy deflacyjne.

Wracając do systemu premij automatycznych, wypadałoby stwierdzić, że jeśli nie potrafił on zahamować spadku wywozu, to nie można uważać, ze względów, które zostały przytoczone, iż wydatki Skarbu Państwa na ten cel były bezcelowe; prawdopodobnie, gdyby pomoc Państwa nie była okazywana, nastąpiłaby jeszcze silniejsza likwidacja wywozu ze wszystkiemi jej skutkami w dziedzinie kształtowania się cen na rynku wewnętrznym. Ten więc motyw nie stał się powodem, dla którego z dniem 1 września 1933 roku nastąpiła zmiana systemu premjowania wywozu artykułów zwierzęcych.

System premjowania automatycznego budził następujące wątpliwości: Przy pomocy systemu automatycznego premjowania nie można było uwzględnić tych zmian, które wskutek wahań konjunktury zachodziły w kalkulacji eksportu. Jeśli odrzucimy inne składniki kalkulacji, a weźmiemy jedynie pod uwagę wahania cen artykułów zwierzęcych na zagranicznych rynkach zbytu oraz wahania cen, płaconych producentom w Polsce za te artykuły (względnie za surowiec, który służy do wytworzenia towarów, przeznaczonych do wywozu), to dojdziemy do wniosku, że już wahania wysokości tych dwóch elementów kalkulacji (które w pewnych wypadkach mogą być całkowicie od siebie niezależne) mogą bardzo poważnie wpłynąć na czasowe zmiany rentowności eksportu. Stąd zaś wynika w dalszej konsekwencji, że w pewnych okresach eksport rentowny korzysta najzupełniej niesłusznie z pomocy finansowej Państwa, albo eksport nierentowny korzysta z pomocy zbyt wygórowanej w stosunku do istotnie ponoszonych przez eksporterów strat. Natomiast eksport, który w danym okresie czasu wymaga pomocy finansowej, albo też posiada pomoc niedostateczną, nie może uzyskać dostatecznego poparcia w ramach sztywnego łożyska, którem płynie pomoc Państwa dla eksportu.

Na tle tych niedomagań systemu premij automatycznych wysunął się problem należytego wykorzystania sum, przeznaczonych na popieranie wywozu. *Problem ten został rozwiązany na drodze ustalenia systemu premij elastycznych, stosowanych w tych gałęziach wywozu artykułów zwierzęcych, które w danej chwili wymagają poparcia finansowego ze strony Państwa oraz w takiej wysokości, która istotnie wynika z kalkulacji eksportowej w konjunkturze, istniejącej w danym okresie czasu.*

Dzięki systemowi premjowania elastycznego istnieje możność bardziej wszechstronnego wykorzystania sposobności zbytu na rynkach zagranicznych oraz forsowania tranzakcyj pionierskich.

Ponadto omawiany system pozwala w szerszym zakresie na realizację postulatów, dotyczących organizacji eksportu oraz podniesienia jego poziomu jakościowego. Istnieją potemu szersze ramy, w których polityka Państwa może planowo urzeczywistniać zadania organizacyjne, odpowiadające aktualnym potrzebom z punktu widzenia rozwoju eksportu.

Z chwilą zniesienia systemu premij automatycznych zostały umieszczone w budżecie państwowym pewne określone sumy na popieranie wywozu artykułów zwierzęcych, które bez wnikania w stronę formalną załatwienia tej sprawy, zostały oddane do dyspozycji Komisji Artykułów Zwierzęcych, powołanej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu w celu rozdziału pomocy na popieranie wywozu w omawianym zakresie. Niezależnie od sum, które są w dyspozycji Komisji Artykułów Zwierzęcych wywóz niektórych artykułów zwierzęcych korzysta z pomocy państwowej w postaci premij kompensacyjnych, która to pomoc posiada jednak stosunkowo mniejsze znaczenie. Od dnia 1 września 1933 r. wywóz artykułów zwierzęcych nie korzysta z pomocy finansowej z funduszów Międzyministernej Komisji Popierania Eksportu.

Zakresem pomocy Komisji Artykułów Zwierzęcych objęte są następujące artykuły: trzoda, bydło, owce, konie, drób, dziczyzna, bekony, szynki oraz inne przetwory mięsne, tłuszcze, masło, sery, jaja oraz króliki. Jak z tego wyliczenia wynika, zakres pomocy Komisji Artykułów Zwierzęcych obejmuje o wiele więcej produktów aniżeli system automatycznego premjowania, z którego korzystał wywóz: bekonów, szynek, przetworów mięsnych, mięsa oraz masła.

Należy zaznaczyć, iż z dawnego systemu premij automatycznych zachowały się zwroty ceł przy wywozie masła w wysokości 6 zł. od 100 kg., które jednak, tak jak dawniej, odgrywają tu rolę pokrycia kosztów z tytułu jakościowej reglamentacji wywozu [1]).

Przechodzimy obecnie do krótkiego omówienia zasad działalności Komisji Artykułów Zwierzęcych.

Komisja Artykułów Zwierzęcych działa na podstawie zarządzenia Ministrów Przemysłu i

[1]) Na zwrot ceł przy wywozie masła wydano w r. gospod. 1933/34 ca 223 tys. zł.

Wywóz artykułów zwierzęcych z Polski.

TOWARY	Sztuki wzgl. kwintale od 1.IX. do 1.VIII. 31/32 r.	32/33 r.	33/34 r.	1000 złotych od 1.IX. do 1.VIII. 31/32 r.	32/33 r.	33/34 r.	UWAGI
	sztuki						
Trzoda chlewna na rzeź	168765	130051		22684	14517		Wywóz trzody wzrósł pod wzgl. iłościow. o 6 tys. szt., pod wzgl. wartości o 1 mil. złotych.
Trzoda chlewna zarodowa	29	11		8	4		
Prosięta	2	162		0	3		
Trzoda chlewna . . .	168796	130224	136179	23692	14524	15473	
Bydło zarodowe . . .	3446	1667		2473	1221		Wywóz bydła wzrósł pod wzgl. ilości o 900 szt., wartości o 41 tys. zł.
Bydło robocze	64	0		35	0		
Bydło rog. na rzeź . .	4803	1201		1529	429		
Cielęta	213	33		20	1		
Bydło rogate	8256	2901	3785	4057	1651	1692	
Owce	7907	7820	4104	294	296	166	Wywóz owiec spadł pod wzgl. ilości o 3700 szt., wartości o 130 tys. zł.
Konie zarodowe . . .	36	1		13	1		Wywóz koni spadł pod wzgl. ilości o 3 tys. szt., wartości 100 tys. zł.
Inne konie	26318	17645		4533	3005		
Źrebięta	—	—		—	—		
Konie	26354	17646	14328	4546	3006	2919	
Gęsi	1475687	1236592	1036647	7926	5682	4713	Wywóz gęsi spadł o 200 tys. szt. i 1 mil. zł.
Inne ptactwo	744230	772231	544958	1645	1431	1094	Wywóz in. ptactwa spadł o 200 tys. szt. i 400 tys. zł.
	kwintale						
Gęsi bite	1534	941 }	13510	264	219 }	4355	Wywóz drobiu bitego wzrósł o 7 tys. q. i 2 mil. złotych.
Inne ptactwo dom. bite .	4941	8643 }		1100	2452 }		
Zwierzyna i ptactwo dzikie bite	8852	8771	4873	1297	1181	756	
Bekony	519155	426034	263716	75435	64420	50547	Wywóz bekonów spadł o 180 tys. q. i 13 mil. zł., wędlin i szynek o 27 tys. q. i 4 mil. zł.
Wędliny i szynki . . .	78860	48151	20768*)	17474	8200*)	4065	
Słonina wszelka . . .	354	412		92	75		Wywóz słoniny wzrósł o 3,5 tys. q. i 700 tys. zł.
Szmalec	487	81		127	30		
Sadło i łój jadalny . .	82	1		19	0		
Inne tłuszcze jadalne pochodzenia zwierzęc.	5	0		1	0		
Słonina, sadło, szmalec, łój obojętny, oleomargaryna	928	494	4160*)	239	105*)	811	
Masło	46240	7364	34822	18771	1790	7665	Wywóz masła wzrósł o 28 tys. q. i 6 mil. zł. — jaj: o 10 mil. szt. i 1,5 mil. zł.
Jaja	364109	228236	238248	62871	34998		
Ser szwajcarski . . .	535	524		179	149		Wywóz serów wzrósł o o 8 tys. q. i o 1,3 mil. zł.
„ holenderski . . .	24	13		10	2		
Inne sery	1577	376		368	77		
Twaróg, ser chudy i niesfermentowany . .	4600	525		174	11		
Bryndza i kwargle . .	83	3		15	0		
	6819	1441	9047	746	239	1597	

*) Z powodu zmian w klasyfikacji towarów, dane za rok 1933/34 nie są całkowicie współmierne z danemi za ata poprzednie.

Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Skarbu z dnia 24 października 1933 r. w sprawie organizacji i zakresu działania Komisji Artykułów Zwierzęcych.

Do zakresu działania Komisji Artykułów Zwierzęcych należy wydawanie opinji we wszystkich sprawach, związanych z wywozem trzody chlewnej, bydła rogatego, koni, owiec, drobiu, mięsa, bekonów, szynek, przetworów mięsnych, słoniny, szmalcu oraz innych produktów pochodzenia zwierzęcego, zleconych jej przez Ministerstwa: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i R. R. Nadto, Komisja wykonywa inne funkcje, określone w specjalnej instrukcji Ministerstwa Skarbu, wydanej w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rol. w sprawie zużytkowania sum, przewidzianych w budżecie państwowym na popieranie eksportu artykułów hodowlanych. W skład Komisji wchodzą:

Przedstawiciele Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Ministerstwa Skarbu, po dwóch delegatów od każdego Ministerstwa, 1 przedstawiciel Związku Izb Przemysło-Handlowych, dwóch przedstawicieli Związku Izb i Organizacyj Rolniczych oraz 1 przedstawiciel Polskiego Związku Bekonowego. Z ramienia Związku Izb i Organizacyj Rolniczych wchodzą w charakterze delegatów p. Prezes Papara oraz p. Min. Leśniewski. Przewodniczy Komisji p. Min. Leśniewski.

Komisja Artykułów Zwierzęcych, przy pomocy funduszów, któremi dysponuje, może wpływać na racjonalny rozwój eksportu, na wykorzystywanie wszelkich w tej dziedzinie możliwości zbytu zagranicą oraz na podniesienie poziomu jakościowego wywozu.

Prace Komisji prowadzone są na następujących zasadach:

Na posiedzeniach Komisji, które odbywają się raz na miesiąc i trwają zwykle dwa dni w dwóch następujących po sobie kolejno sesjach, rozpatrywane są zagadnienia, wchodzące w zakres jej działalności. Oczywiście, głównym przedmiotem obrad są zwykle sprawy, dotyczące pomocy finansowej dla poszczególnych artykułów, wywożonych w danym okresie czasu. Wnioski dotyczące wspomnianej pomocy są przedstawione na Komisję przez specjalnie z niej wyłonioną Podkomisją Rzeczoznawców, która w składzie przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i R. R., Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Ministerstwa Skarbu oraz Państwowego Instytutu Eksportowego, a przy udziale przedstawicieli zainteresowanych eksporterów, bada co miesiąc rachunki eksporterów i kalkulację eksportu w zakresie poszczególnych artykułów. Udzielanie pomocy przez Komisję, w wyniku poczynionych doświadczeń i obserwacyj oraz dyskusyj na Komisji, zostało oparte na następujących zasadach:

1) Pomoc finansowa przy wywozie nie może przekraczać 50% wartości eksportowanego towaru.

2) Przy eksporcie na wolne rynki stosowana jest zazwyczaj premja sztywna, ustalona na dłuższy okres czasu, np. na trzy miesiące.

3) Przy eksporcie na rynki skontyngentowane stosuje się premje ex post na podstawie przeciętnych strat.

4) Przy wywozie na rynki skontyngentowane pomoc finansowa związana jest z przymusem wykorzystania kontyngentów.

5) W eksporcie pionierskim muszą brać udział conajmniej dwie — trzy firmy, ażeby istniała możność porównania kalkulacji wywozu.

6) Pomoc finansowa jest związana, w zależności od wymagań rynków zbytu, z normami jakościowemi.

Jeśli porównamy liczbę wywozu artykułów zwierzęcych objętych działalnością Komisji, wywozu w tym okresie czasu, w którym Komisja istniała i porównamy je z liczbami eksportu w roku poprzednim, to zauważymy, iż w dziedzinie niektórych artykułów nastąpiło nietylko zahamowanie spadku wywozu, lecz nawet nieznaczny jego wzrost.

Jak widać z powyższej tablicy, nastąpił wzrost wywozu szeregu artykułów, jak: trzoda, bydło, drób bity, słonina, masło, jaja i sery. Wzrost ten należy szacować na mniejwięcej 13 mil. zł. Wzrost wywozu dotyczył tych artykułów, których eksport posiada charakter wielokierunkowy, pozwalający na skompensowanie na jednym rynku strat, poniesionych na innym. Natomiast spadł wywóz takich artykułów, których eksport posiada charakter specyficzny i jest obliczony na pewien określony rynek i stąd istnieje znaczna trudność znalezienia rekompensat dla użytku wywozu, spowodowanego ograniczeniami importu na dany rynek. Do tej grupy artykułów należy zaliczyć bekony, szynki oraz gęsi. Ograniczenia na rynkach angielskim i niemieckim wpłynęły na zmniejszenie się wartości wywozu tych artykułów o ca 18 mil. zł.

Per saldo spadek wywozu wyraził się w cyfrze ca 6 mil. zł. Okres istnienia systemu premij elastycznych i działania Komisji przyniósł więc poraz pierwszy w ostatnich czasach zahamowanie spadku, względnie nieznaczny wzrost wywozu niektórych artykułów zwierzęcych, co zasługuje niewątpliwie na podkreślenie.

O ile chodzi o kształtowanie się cen na rynku wewnętrznym, to w omawianym okresie stwierdzamy dalszy spadek cen artykułów zwierzęcych, który był bezpośrednim skutkiem tych samych przyczyn, które zostały już powyżej omówione.

Okresy	za 1 q. w zł. w Poznaniu		Masło I gat. Warszawa za 1 kg. w zł.	Jaja za 100 sztuk Polska**)
	Bydło rogate*)	Trzoda chlewna		
IX.31 r. — VIII.32 r.	56.00	96.03	3.76	8.48
IX.32 r. — VIII.33 r.	45.79	94.22	3.23	7.20
IX.33 r. — VIII.34 r.	50.49	76.57	3.04	6.08

*) średnia wszystkich gatunków
**) ceny u producentów

Jest rzeczą charakterystyczną, iż ceny tych artykułów, jak np. masła, w dziedzinie których nastąpił w omawianym okresie czasu w porównaniu do okresu poprzedniego znaczny, bo pięciokrotny, wzrost eksportu i znaczne odciążenie rynku wewnętrznego — kształtowały się w dalszym ciągu zniżkowo. Przykład eksportu masła jest z tego względu interesujący, że w 90% jest dokonywany przez rolniczy aparat zbytu, a mianowicie przez centrale spółdzielcze i w tym wypadku trudno jest podnosić argument winy aparatu pośredniczącego w zniżce ceny, która nastąpiła pomimo istnienia teoretycznie objektywnych korzystnych warunków dla ich zwyżkowania (jeśli będziemy traktowali cenę wyłącznie, jako wynik tej lub innej konjuktury na zagranicznych rynkach zbytu albo też takiego lub innego kształtowania się eksportu). Nie negując olbrzymiego znaczenia eksportu artykułów zwierzęcych dla interesów rolnictwa oraz jego znaczenia z punktu widzenia kształtowania się cen na rynku krajowym — niewątpliwie, nie można rozpatrywać wspomnianego kształtowania się cen w oderwaniu od wpływu wewnętrzno-krajowych procesów gospodarczych, jak np. w oderwaniu od t. zw. popularnie procesów deflacyjnych. Zarówno więc wywóz w kraju eksportującym, takim, jaki jest nasz, jak i warunki, w których ma miejsce zbyt na rynku wewnętrznym, wywierają swój wpływ na kształtowanie się ceny krajowej, zwłaszcza jeśli nadwyżka eksportowa stanowi nieznaczny stosunkowo odsetek ogólnego obrotu. Rozpatrując pod tym kątem widzenia ceny, dochodzimy do wniosku, iż niejednokrotnie, np. jak to ma miejsce w zakresie masła, czynniki wewnętrzne, które wpływają na zniżkowe kształtowanie się ceny, są silniejsze, niwelując z nadwyżką wpływ dodatniego działania eksportu.

S. Gryziewicz.

Monopol zbożowy w Czechosłowacji

Wprowadzony w r. b. monopol zbożowy w Czechosłowacji interesuje wszystkich zajmujących się sprawami polityki zbożowej jako ciekawa koncepcja gospodarcza. Dla nas doświadczenia monopolu czechosłowackiego będą źródłem szeregu tem cenniejszych obserwacyj, że zagadnienie wprowadzenia monopolu zbożowego w Polsce jest ciągle omawiane na łamach prasy fachowej i codziennej. Dla zorjentowania się, w jakich warunkach rozwijać się będzie działalność monopolu zbożowego w Czechosłowacji, należy zapoznać się z liczbami produkcji zbóż i saldami importowemi względnie eksportowemi.

Jak widać z poniżej przytoczonych danych Czechosłowacja jest krajem o stałym niedoborze pszenicy, w życie stoi na granicy samowystarczalności z tendencją raczej niedoborową, w jęczmieniu ma stałe nadwyżki, (większe niż wynika z tablicy, bo dochodzi eksport słodu w wysokości 1.230 tys. q w roku 1931, 709 tys. q w roku 1932, 727 tys. w roku 1933), w owsie ma bardzo niedużą nadwyżkę, importuje zaś znaczne ilości kukurydzy. Suma sald eksportowych i importowych 4-ch zbóż plus kukurydza wykazują, że w ciągu ostatniego 5-lecia Czechosłowacja była zawsze krajem o znacznej przewadze importu

Zbiory zbóż w Czechosłowacji w 1000 q.

Rok	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Razem:
1929	14.397	18.336	13.950	14.939	61.622
1930	13.772	17.875	12.177	13.078	56.902
1931	11.221	13.876	10.746	12.246	48.089
1932	14.624	21.758	15.049	16.638	68.069
1933	19.846	20.855	13.505	15 892	70.098
Przeciętne 1929-1933	14.772	18.540	13.085	14.559	60.956
1934	12.791	13.961	9.780	10.892	47.424
Stosunek % urodzaju w r.b. do przeciętn. 1929/33.	86,6	75,3	74,7	74,8	77,8

Salda eksportowe w 1000 q

(— oznacza nadwyżkę eksportową).

Gatunek zboża	1929	1930	1931	1932	1933	Przeciętne 1929-1933.
Pszenica i mąka pszenna w przeliczeniu	3.813	5.455	4.529	3.712	2,881	4.078
Żyto	− 530	− 321	1.945	683	—	444
Jęczmień	−1.216	−1.423	− 563	−1.749	− 757	−1.142
Owies	− 657	− 526	− 67	−1.221	− 683	− 631
Kukurydza	2.002	2.736	6.760	3.146	1.783	3.285
Niedobór:	3.412	5.921	12.604	4.571	3.224	6.034

nad eksportem, a przeciętne saldo wykazuje nadwyżkę importu nad eksportem w wysokości zgórą 6 miljonów q rocznie.

W r. b. niedobór 4-ch zbóż łącznie będzie znacznie większy niż w latach ubiegłych, ponieważ sprzątnięto według obliczeń czeskiego urzędu statystycznego ca. 47 miljonów wobec 70 miljonów q w r. ub. i 60 milj. q jako przeciętnej ostatniego 5-lecia.

W takiej więc sytuacji został wprowadzony monopol zbożowy w Czechosłowacji, którego zadaniem ma być utrzymanie cen zbóż na pewnym zgóry określonym poziomie.

W ustawie wprowadzającej monopol zostało zgóry przewidziane, że wykonawcą ustawy będzie towarzystwo akcyjne, w którego skład wchodzą: a) związek spółdzielni rolniczo-handlowych, b) związek spółdzielni spożywców, c) związki młynów, d) spółki zbożowe.

Tow. Akc. noszące nazwę „Czechosłowackiej spółki zbożowej" nie zorganizowało samo aparatu handlowego, lecz akcję zakupu powierzyło komisjonerom, którymi mogą być: a) wszystkie spółdzielnie zbożowe, b) kupcy, których obrót w ostatniem 3-leciu wynosił nie mniej niż 5000 q misjoner może ją od rolnika kupić w całości. Jerocznie, c) młyny, których zakupy zbóż bezpośrednio od rolnika w ostatnich 3 latach wynosiły najmniej 700 q rocznie.

Ustalona w ten sposób sieć komisjonerów zakupuje zboże według cen ustalonych na cały rok przez rozporządzenie ministra finansów i ministra rolnictwa. Ustalone w rozporządzeniu ceny wynoszą parytet Praga na miesiąc sierpień b. r. za 100 kg, pszenicy twardej (czerwonej) o wadze gatunk. 79 kg. kc. 164.— ca. 35.— zł, żyta o wadze gatunkowej 70 kg. kc. 125.— ca, 27.50 zł, owsa o wadze gatunkowej 50 kg. kc. 112.— ca. 24.65 zł. jęczmienia browarnego średniej jakości o wadze gatunkowej ponad 67 kg. kc. 125.— ca. 27.50 zł.

Oznaczone ceny odnoszą się do zbóż w partjach całowagonowych, załadowanych do wagonu względnie berlinki.

Wyżej wymienione ceny podwyższa się co miesiąc dla pszenicy o kc. 1.80 czyli ca. 0.40 zł, żyta i jęczmienia o kc. 1.50 czyli ca. 0.33 zł, owsa o kc. 1.20 czyli ca. 0.26 zł.

Spółka zbożowa opracowała szczegółową tabelę określającą, jakie ceny obowiązują na wszystkich stacjach w Czechosłowacji, obliczając parytetowe odległości od Pragi względnie Brna lub Bratislawy, przyczem wprowadzono pewne korektywy w zależności od deficytowości wzgl. nadprodukcji danego okręgu.

Każdy producent ma możność wybrania sobie takiego komisjonera, jaki mu dogadza, t. j. czy spółdzielnię, czy kupca prywatnego, czy też młyn. Komisjoner jest obowiązany zażądać od producenta podpisania deklaracji, w której producent stwierdza, jaką globalną ilość zboża będzie miał na sprzedaż w b. r. gospodarczym; deklarację powyższą komisjoner przesyła niezwłocznie „Spółce". Jeżeli ilość zadeklarowana przez rolnika nie wynosi więcej niż 20 q, to ko-

żeli jednak zadeklarowana przez rolnika ogólna ilość zboża na sprzedaż przekracza 20 q, to komisjoner może zakupić tylko ¼, pozostałe zaś ¾ mogą być od rolnika odebrane w terminach ustalonych przez monopol. W ten sposób dąży się do prawidłowego i stopniowego rozłożenia podaży. Komisjoner winien rolnikowi uiścić zapłatę za zboże w przeciągu 3 dni i starać się sam o zbyt zboża czy to do młynów, czy też gdy chodzi o jęczmień — na eksport lub do słodowni. Jeżeli w ciągu 6 tygodni od daty zakupienia zboża komisjoner nie znalazł nabywców, to „Spółka" gwarantuje mu odbiór tej ilości zboża. Zarobek Komisjonera jest zgóry określony i wynosi na 100 kg. pszenicy i jęczmienia browarnego 8 koron, a na 100 kg. żyta, owsa i jęczmienia pastewnego 7 koron, z czego 3 korony komisjoner przekazuje „Spółce" jako opłatę monopolową, a 5 koron (ca. 1.10 zł) wzgl. 4 korony (ca. 0.88 zł) pozostaje jako zarobek kupca.

Za dostarczenie zboża lepszej jakości jest przewidziana dopłata, wzgl. potrącenie za gorszą jakość.

Przedstawia się to w następujący sposób:

1) Pszenica twarda (czerwona).	
82 kg.	Kc. 167.—
81 „	„ 166.—
80 „	„ 165.—
79 „	„ 164.—
78 „	„ 163.—
77 „	„ 161.50
76 „	„ 160.—
75 „	„ 158.—
74 „	„ 155.—
Pszenica miękka (żółta).	
82 kg.	Kc. 164.—
81 „	„ 163.—
80 „	„ 162.—
79 „	„ 161.—
78 „	„ 159.50
77 „	„ 157.—
76 „	„ 154.50
75 „	„ 151.—
74 „	„ 147.—
3) Żyto.	
72 kg.	Kc. 126.—
71 „	„ 125.50
70 „	„ 125.—
69 „	„ 124.50
68 „	„ 124.—
67 „	„ 123.—
4) Owies.	
54 kg. „	Kc. 114.—
53 „	„ 114.—
52 „	„ 113.—
51 „	„ 113.—
50 „	„ 112.—
49 „	„ 111.—
48 „	„ 111.—
47 „	„ 110.—
46 „	„ 110.—
45 „	„ 110.—
44 „	„ 109.—
43 „	„ 109.—
42 „	„ 109.—
41 „	„ 108.—
40 „	„ 108.—

Jęczmień browarny,

o wadze hektolitr. powyżej 68 kg.	Kc. 125.50
„ „ „ „ 69 „	„ 126.—
„ „ „ „ 70 „	„ 126.80

dopłaty z tytułu lepszej jakości mogą dochodzić przy specjalnych gatunkach do Kc. 135.—.

Cena za jęczmiona nie nadające się do słodowania są niższe od ustalonej ceny:

jęczmień o wadze od 67 kg. w dół	o Kc. 10.—
„ „ 65/66 kg.	o Kc. 12.—
„ „ 63/64 kg.	o Kc. 14.—
„ „ 60/62 kg.	o Kc. 16.—

Ceny otrąb również są ustalone w następującej wysokości za 100 kg. parytet Praga:

otrąb żytnich	98.— kc.	czyli ca. 21.60 zł.
„ pszennych	100.— „	„ „ 22.— „
„ „ grubych	105.— „	„ „ 23.— „

przyczem ceny te podwyższa się o 1 koronę czyli ca. 22 grosze od 1 listopada do 31 stycznia, o dalsze 22 grosze od 1 lutego do 30 kwietnia i o dalsze 22 grosze od 1 maja do końca roku gospodarczego.

Ceny środków pastewnych, jak kukurydzy i innych, są również uregulowane specjalnem rozporządzeniem.

W ten sposób przedstawiają się w skróceniu podstawowe założenia działalności czechosłowackiego monopolu zbożowego. Trudno już dzisiaj po stosunkowo niedługim okresie funkcjonowania monopolu ocenić jego dodatnie wzgl. ujemne rezultaty. Jednakże dotychczasowe doświadczenia dają nam już dużo bardzo ciekawego materjału, z którym warto się zapoznać. Jak już nadmieniliśmy, b. r. gospodarczy jest rokiem niewątpliwego nieurodzaju zbóż w Czechosłowacji, czyli że objektywne warunki dla wprowadzenia monopolu w kraju, który nawet w najurodzajniejszych latach ma niedobór zbóż, wydawały się idealne. Jednakże zarysował się już cały szereg bardzo zasadniczych trudności, których nie dało się uniknąć pomimo bardzo szczegółowego i teoretycznie zupełnie wykonalnego przygotowania całego planu.

Przedewszystkiem należy zwrócić uwagę na porównawcze kształtowanie się cen w ciągu sierpnia i września w ostatnich czterech latach.

Przeciętna cena zbóż w Pradze.

	1931		1932		1933		1934	
	Sierp.	Wrzes.	Sierp.	Wrzes.	Sierp.	Wrzes.	Sierp.	Wrzes.
Pszenica	38,93	36,66	42,10	39,34	39,26	35,68	36,44	36,51
Żyto	37,83	39,61	28,98	27,19	28,21	20,82	27,97	28,54
Jęczmień	32,51	35,25	22,78	23,07	24,76	24,05	28,59	30,43
Owies	31,81	31,02	22,71	21,11	20,47	17,29	25,19	25,45

Bieżący rok gospodarczy pod względem urodzaju jest bardzo zbliżony w Czechosłowacji do r. 1931, jednakże monopol nie zarysował ustalenia cen wyższych od kształtujących się zupełnie naturalnie w r. 1931. Przeciwnie, w niektórych pozycjach ceny te są nawet niższe, w porównaniu zaś do r. ub., który był rokiem rekordowego urodzaju, cena pszenicy nie została zupełnie podniesiona, ceny żyta w sierpniu były niższe niż w r. zeszłym, we wrześniu zaś wyższe. Niewątpliwie zaś wyższe są ceny jęczmienia i owsa. W Czechosłowacji panuje dość ustalona opinja, że jeśliby monopolu nie było, to ceny pszenicy i żyta parytet Praga byłyby te same, co obecnie przy monopolu, z tą jednak różnicą, że w okręgach nadwyżkowych ceny byłyby niższe, a w okręgach deficytowych wyższe. Monopol więc przyczynił się do równomierniejszego rozłożenia cen. Według tejże opinji ceny jęczmienia i owsa byłyby bez monopolu niewątpliwie niższe. Podciągnięce przez monopol cen owsa wywołało natychmiastowy efekt w formie specjalnie gwałtownej podaży owsa tak, że pomimo szeroko rozwiniętej akcji kredytu zastawowego i zahamowania importu kukurydzy trudno jest podaż tę opanować. Jednakże trudności z opanowaniem i ulokowaniem podaży, nie tak silne wprawdzie jak z owsem, są też i w innych zbożach. Wynikło to stąd, że wszyscy rolnicy w okresie jesiennym, mając wielkie potrzeby pieniężne, chcieli sprzedać znaczne ilości zboża, które początkowo komisjonerzy kupowali w zakreślonych granicach. Jednakże okazało się szybko, że dalsze umieszczenie tego zboża napotyka na wielkie trudności. Młyny bowiem musiały mleć nietylko tegoroczne zboża, ale i pozostałości znacznych zapasów interwencyjnych z roku zeszłego, eksport zaś jęczmienia i owsa nie był możliwy w większych ilościach wobec trudności umieszczenia na rynkach światowych.

Po upływie więc ustawowych 6 tygodni komisjonerzy zwrócili się do monopolu z żądaniem odebrania zboża, czemu monopol mógł zadość uczynić tylko w części, pozostawiając przeważnie zboże na przechowaniu w magazynach u komisjonerów. W ten sposób bardzo szybko zaczęły zapełniać się magazyny u komisjonerów, uniemożliwiając im dalsze zakupy. Do powyższego doszły dalsze trudności finansowe. Komisjonerzy zakupywali zboże licząc, że monopol odbierając zboże po 6-ciu tygodniach zwróci im wyłożone sumy. Okazało się jednak, że uruchomione przez monopol środki łącznie z przewidzianym kredytem państwowym nie wystarczyły i trzeba było zacząć starać się o dalsze fundusze. Specjalne trudności dla komisjonerów wyłoniły się na tem tle, że komisjonerzy chcieli dostać w bankach kredyt na podstawie zamagazynowanego u nich zboża, banki jednak odmówiły, stojąc słusznie na stanowisku, że zboże zakupione przez komisjonerów jest własnością monopolu a nie komisjonera.

Wytworzyła się więc w szeregu okręgów, gdzie podaż była silniejsza, taka sytuacja, że rolnicy nie mogli znaleźć komisjonera, któryby posiadał techniczne i finansowe możliwości odbioru zboża. Wpłynęło to na tendencję do nielegalnego sprzedawania zboża (w razie konieczności uzyskania większej gotówki) po tańszych cenach, czemu wprawdzie energicznie przeciwstawiono się w drodze rewizyj u komisjonerów, nie zapobieżono jednak całkowicie.

Powstały też trudności z innej strony. W długich przetargach politycznych, których rezultatem była ustawa monopolowa, ustalono, że ceny zbóż mają być utrzymane na poziomie, któryby zadowalał rolników, jednakże nie był na tyle wysoki, by uderzać w konsumenta. Ustalono więc, że w r. b. podtrzymanie cen zbóż nie może wpłynąć na podwyższenie cen chleba, które winny pozostać bez zmian. Wywołało to cały szereg zebrań i wieców piekarzy, którzy miarodajnym czynnikom przedłożyli swoje kalkulacje i przypuszczalnie prędzej czy później wywołać to będzie musiało zwyżkę cen chleba.

Ustalenie stałych cen na jęczmień utrudniał też znacznie eksport jęczmienia i słodu, wartość bowiem świadectw wywozowych na jęczmień jest mniejwięcej stała i wynosi ca. 30 koron a na słód ca. 40 koron. Chcąc podtrzymać eksport zarówno jęczmienia jak i słodu, monopol musi z własnych środków dopłacać różnicę między ceną światową plus wartość świadectwa a ustaloną ceną na rynku wewnętrznym. Obawiając się, by dopłaty z tego tytułu nie były zbyt wielkie, rozpoczęto w Czechosłowacji ogromną akcję za zmniejszeniem obszaru zasiewu jęczmienia i zastąpienie go innemi zbożami.

Daje się też zauważyć niechęć ze strony rolników do podpisywania deklaracji stwierdzającej, jaką ilość zboża będzie rolnik miał na sprzedaż. Niechęć ta wynika nietylko z zasadniczej nieufności do podpisywania jakichkolwiek zobowiązań, ale też i dlatego, że jeżeli rolnik będzie chciał dostarczyć w ciągu roku więcej zboża niż zadeklarował, to monopol odbierze je ale po niższej ecnie od zasadniczo ustalonej, jeżeli zaś rolnik dostarczy mniej niż zadeklarował, to musi zapłacić karę. Wprawdzie rolnicy mogą do 1 stycznia bez jakichkolwiekbądź ujemnych dla siebie konsekwencyj poprawiać złożone uprzednio deklaracje, ale odzywają się głosy, że trudno jest bardzo rolnikowi z zupełną dokładnością określić wiele zboża będzie miał na sprzedaż przed całkowitem omłóceniem. Rolnik zaś nie może przeprowadzić do 1 stycznia całkowitego omłotu wobec tego, że niema możliwości w tym terminie całe zboże sprzedać. Nawet jeśliby wszystko wymłócił, to trudno mu określić, jaką ilość spasie wzgl. zużyje we własnem gospodarstwie do końca roku, ponieważ zależy to od rentowności spasania i innych warunków gospodarczych.

Wyżej wymienione trudności, z któremi spotkał się monopol zbożowy w Czechosłowacji, dadzą się niewątpliwie przezwyciężyć w b. roku gospodarczym i ustalony poziom cen będzie utrzymany. Jednakże nie można zapominać, że rok ten daje wszelkie teoretyczne możliwości przeprowadzenia całej akcji, czy jednak w latach lepszego urodzaju osiągnie się ten sam efekt, to dzisiaj trudno przesądzić.

Najciekawszem jednak zjawiskiem jest dość szeroko rozpowszechniona opinja w Czechosłowacji, że głównym celem monopolu winno być przeprowadzenie regulacji produkcji rolniczej, która ma być ściśle zastosowana do zapotrzebowania rynku wewnętrznego. Zadaniem również monopolu jest zmniejszenie importu, co już widzimy przykładowo w porównaniu niektórych cyfr importu w sierpniu zeszłego i bieżącego roku:

	sierpień 1933	sierpień 1934
pszenica	35.588 q	464 q
mąka pszenna	3.670 q	728 q
kukrydza	271.900 q	120.470 q

i ustalenie takiego poziomu cen, któryby nie zachęcając do rozwoju produkcji zapewniał jej rentowność. Jednocześnie rozwinięto wielką akcję propagandową w kierunku rozszerzenia produkcji w tych dziedzinach, gdzie się cokolwiekbądź importuje (oleiste) i zmniejszenia produkcji w tych kierunkach, gdzie się zarysował wyraźny nadmiar (jęczmień).

Czy to się da urzeczywistnieć przewidzieć trudno, niepokojącym bowiem objawem jest silny głos konsumentów, którzy dopomogli do stworzenia monopolu w nadziei, że tą drogą uzyskają bezwględny wpływ na kształtowanie się cen i instrument, za pomocą którego będą mogli bezpośrednio wpływać na rolnika. A szary człowiek mówi poprostu, że w roku nieurodzaju zapłaci za monopol konsument, a w roku urodzaju rolnik.

Leon Domański.

DZIAŁALNOŚĆ IZB I ORGANIZACYJ ROLNICZYCH.

Zebranie Sekcji Organizacyj Ogólno-Rolniczych.

W dniu 30. X. r. b. odbyło się plenarne zebranie Sekcji Organizacyj Ogólno-Rolniczych Związku Izb i Organizacyj Rolniczych R.P. przy udziale delegatów Centralnego Towarzystwa Organizacyj i Kółek Rodlniczych, Wielkopolskiego Towarzystwa Kółek Rolniczych, Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego we Lwowie, Małopolskiego Tow. Rolniczego w Krakowie, Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego, Wojewódzkiego Towarzystwa Organizacyj i Kółek Rolniczych w Kielcach, Woj. Tow. Org. i Kółek Rolniczych w Lublinie i Woj. Tow. Org. i Kółek Rolniczych w Warszawie. Obradom przewodniczył Prezes K. Fudakowski.

Na wstępie prezes K. Fudakowski, zagajając zebranie, zaznaczył, że:

Sekcja organizacyj ogólno-rolniczych, jest statutowo przewidzianym organem Związku, podobnie jak Sekcja Izb Rolniczych. Sekcja Izb Rolniczych została ukonstytuowana i prace jej podjęto od roku, przyczem nowopowstałe izby rolnicze, zgłaszając swój akces do Związku, wchodziły równocześnie w skład Sekcji. Regulamin Sekcji Dobrowolnych Organizacyj Rolniczych został opracowany i zatwierdzony przez Prezydjum Związku od roku, lecz uruchomienie prac tej Sekcji opóźniały dotąd trudności wewnętrznej i częściowo zewnętrznej natury.

Rola organizacyj ogólno-rolniczych naogół nie zmalała w życiu zbiorowem rolnictwa, a nowo wprowadzony samorząd rolniczy odczuwa w wysokim stopniu potrzebę oparcia swej działalności o dobrowolne zrzeszenia rolnicze, co podkreślane było niejednokrotnie na posiedzeniach Sekcji Izb Rolniczych. W szczególności niezmiernie aktualna jest rola i zadania dobrowolnych organizacyj rolniczych w dziedzinie organizacji zbytu, powiązane kt. z produkcją jest obecnie jednem z naczelnych zadań, jakie stoją przed zrzeszonem rolnictwem.

Nad sprawami poruszonemi przez Prezesa K. Fudakowskiego w jego zagajeniu wywiązała się krótka dyskusja, w wyniku której uchwalono powołanie Komisji, złożonej z przedstawicieli organizacyj ogólno-rolniczych 3 dzielnic (ziem zachodnich, b. zaboru rosyjskiego i Małopolski) wskładzie 3 osób i ewent. 3 zastępców dla rozpatrzenia kwestyj związanych z przyszłą współpracą organizacyj na terenie Sekcji. Do czasu zakończenia prac Komisji uchwalono odroczyć ukonstytuowanie organów Sekcji. Prezes K. Fudakowski komunikuje, że następne zebranie ogólne Sekcji w każdym razie będzie zwołane przed końcem roku bież., poczem udzielił głosu p. Prezesowi L. Czarlińskiemu, który wygłosił referat p. t. „Rola i aktualne zadania towarzystw w stosunku do izb rolniczych, samorządu terytorjalnego i specjalnych zrzeszeń rolniczych". (Referat Prez. Czarlińskiego dołączono do niniejszego N-ru jako osobną broszurę — Przyp. Red.).

Poglądy wyrażone w referacie spotkały się naogół z przychylnem przyjęciem, przyczem wysunięte zostały dezyderaty co do ogłoszenia referatu drukiem. Szereg mówców kładzie specjalny nacisk na rolę organizacyj ogólno-rolniczych w dziedzinie zbytu produktów rolnych, zaznaczając, że chaotyczne stosunki, panujące zwłaszcza na rynku mięsnym, prowadzą do wyzysku producenta przez pośrednika.

Otwiera się tutaj duże pole do pracy dla towarzystw rolniczych, przyczem już obecnie na niektórych terenach udało się, dzięki planowej działalności organizacyj rolniczych w sferze, zagadnień organizacji zbytu, wydatnie zwęzić nożyce cen na rynku lokalnym.

Obok zagadnień organizacji zbytu towarzystwa rolnicze mają jeszcze inne, bardziej bezpośrednie zadania, — w dziedzinie oświaty rolniczej pozaszkolnej, która powinna być należycie uwzględniona w pracach tych towarzystw.

Obszernie omawiano także sprawy międzykomunalnych związków rolniczych, wprowadzonych w niektórych województwach wschodnich, przyczem mówcy podkreślali, że — niezależnie od popełnienia w dotychczasowej organizacji tych związków na obszarze niektórych województw poważnych błędów — instytucje powyższe właściwie ujęte pod względem statutowym, ograniczone do ściśle określonych konkretnych zadań i podporządkowane dyrektywom fachowym samorządu rolniczego mogą być motorem dla szeregu poczynań inwestycyjno-gospodarczych i t. p., mających duże znaczenie dla podniesienia wsi; konieczne jest takie ujęcie roli i zadań związków międzykomunalnych, aby nietylko nie hamowały one działalności organizacyj rolniczych, lecz przeciwnie, stworzyły platformę zorganizowanej inicjatywy zrzeszeń rolniczych.

Sprawa związków międzykomunalnych ma być przedmiotem jednego z najbliższych zebrań Sekcji.

Sprawy spółdzielcze w pracach Izb Rolniczych.

Z Kieleckiej Izby Rolniczej:

W dniu 22 b. m. odbyło się pod przewodnictwem p. Posła Piotra Sobczyka przy współudziale p. St. Miklaszewskiego ze Związku Izb i Organizacyj Rolniczych, oraz przedstawicieli Zw. Rewizyjnego Spółdzielni Rolniczych w Warszawie pp. Dyr. W. Witwickiego, i Fr. Hajkowskiego posiedzenie Podkomisji Spółdzielczej Komisji Ekonomicznej Kieleckiej Izby Rolniczej.

Obrady toczyły się nad aktualnemi zagadnieniami, dotyczącemi organizacji pracy spółdzielczo-rolniczej w okręgu działalności Izby oraz form współpracy Izby ze zorganizowaną spółdzielczością rolniczą.

Ustalona w dotychczasowych obradach Podkomisji forma współpracy terenowych organizacyj spółdzielczych z organizacjami zawodowo-rolniczemi i rolniczo-oświatowemi na terenie powiatu, mająca otrzymać swój wyraz w zorganizowaniu sekcyj spółdzielczych przy Okręg. T-wach Org. i K. R. będzie ujęta w ramy regulaminu. Projekt tego regulaminu był rozpatrywany przez Podkomisję, która postanowiła go uzupełnić. Po ostatecznem ustaleniu treści regulaminu Izba przystąpi do zorganizowania sekcyj spółdzielczych i rozpoczęcia systematycznej pracy spółdzielczo-rolniczej na terenie powiatów. Celem, jaki został nakreślony dla sekcyj spółdzielczych przez Podkomisję, jest: rozpatrywanie zagadnień z dziedziny organizacji zbytu produktów rolnych i ustalanie wytycznych pracy w tej dziedzinie (np. plan zakładania i rozwoju placówek roln.-spółdzielczych w powiecie) oraz opracowywanie wniosków w sprawach prowadzenia akcji oświatowej w dziedzinie uświadomienia ekonomicznego wsi i krzewienia zdrowych zasad pracy spółdzielczej. W skład sekcyj spółdzielczych będą wchodzić przedstawiciele wszystkich typów spółdzielni rolniczych, znajdujących się w powiecie, przedstawiciele O. T. O. i K. R., K. G. W., organizacyj młodzieżowych i samorządu terytorjalnego.

Nadto został rozpatrzony projekt programu kursów spółdzielczych. Organizacją kursów spółdzielczych zamierza Izba zainicjować planową pracę oświatowo-spółdzielczą; kursy te o charakterze oświatowo-propagandowym mają za zadanie zapoznanie drobnych rolników z ideologją spółdzielczości i jej znaczeniem dla wsi, oraz ze spółdzielczemi formami organizacji gospodarczego życia wiejskiego, a przedewszystkiem organizacji zbytu i przetwórstwa.

Aktualną sprawą, omawianą skolei przez Podkomisję, była kwestja stosunku izb rolniczych do zorganizowanej spółdzielczości rolniczej.

Wyrażono opinję, że dla skoordynowania i ujednostajnienia, działania zorganizowanej spółdzielczości z programem pracy gospodarczej Izby, koniecznem jest utworzenie autonomicznych związków rewizyjnych spółdzielni rolniczych z równoczesnem zapewnieniem reprezentacji Izb rolniczych we władzach tych Związków.

Z Łódzkiej Izby Rolniczej:

Stosunek Izby i Okręgowych Tow. Rolniczych na terenie działalności Izby do organizacyj spółdzielczych oparty jest na ścisłej współpracy. Jeden z instruktorów O. T. O. i K. R., najczęściej kierownik O. T. O. i K. R.

(który jest często zarazem agronomem powiatowym), jest odpowiedzialny za dział spółdzielczy. Winien on utrzymywać kontakt ze spółdzielniami rolniczemi na terenie powiatu, czuwać nad działalnością spółdzielni, jest referentem sekcji spółdz. O. T. O. i K. R. Do niego należy praca organizacyjna przy powstawaniu nowych placówek spółdzielczych po uzgodnieniu inicjatywy z Izbą i Wojewódzkiem Towarzystwem Rolniczem.

Przy 6-ciu O. T. O. i K. R. działają specjalne sekcje spółdzielcze.

Niezależnie od tego Wojewódzkie T-wo Organ. i K. R. pracuje również w dziedzinie spółdzielczości, utrzymując specjalnego inspektora organizacji zbytu na podstawie subwencji uzyskanej na ten cel od Izby.

Stosunek organów Izby do spółdzielczości wyraża się w następujących formach:

Z łona Komisji Ekonomicznej Izby, w skład której wchodzi 3 przedstawicieli związków spółdzielczych, wyodrębniona została specjalna Sekcja dla spraw spółdzielczości mleczarsko-jajczarskiej. Sekcja ta opracowała — na podstawie materjału uzyskanego przy pomocy konferencyj odbytych na terenie wszystkich powiatów województwa łódzkiego — projekt sieci mleczarni spółdzielczych, obejmujący całość potrzeb województwa, oznaczając szereg punktów, w których zorganizowanie spółdzielni winno być przeprowadzone w najbliższym okresie.

Przedstawiciele Izby (referat ekonomiczny) uczestniczą z reguły we wszystkich zjazdach i większych zebraniach spółdzielczych, zapraszając wzajemnie przedstawicieli Związku na większe zjazdy organizowane przez Izbę. Potrzeby spółdzielczości są ze szczególną troską brane pod uwagę przy wszelkich wystąpieniach Izby w obronie interesów gospodarczych rolnictwa.

IX Ogólnopolski Zjazd Hodowców Ryb Stawowych i Walne Zebranie Członków Zrzeszenia Gospodarstw Stawowych R. P.

W dniu 24 listopada b. r. wzorem lat ubiegłych odbędzie się w Warszawie w wielkiej sali gmachu Związku Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. Warszawa, Kopernika 30, o godz. 10-tej rano ogólnopolski zjazd hodowców ryb stawowych oraz doroczne walne zebranie członków Zrzeszenia.

Obrady Zjazdu obejmą:

1) Sprawy Zrzeszenia Gospodarstw Stawowych R. P.
a) Sprawozdanie Zarządu z działalności Zrzeszenia,
b) Zarys prac na przyszłość,
c) Budżet Zrzeszenia i podstawy finansowe organizacji.
2) Zagadnienie obrony interesów rybactwa
3) Zagadnienie podziału wód otwartych na obwody rybackie i referat p. t.: Obwody rybackie a interes gospodarstw stawowych.
4) Zagadnienie chorób ryb i funduszu do walki z epizoocjami oraz referat o chorobach ryb.
5) Sprawozdanie z ubiegłej kampanji rybackiej w gospodarstwach stawowych.
6) Zagadnienie zimowania ryb oraz komunikat o zimowem zalewaniu rybników.

Na Zjeździe wygłoszony będzie referat o dotychczasowych poczynaniach organizacyj rybackich dla obrony interesów rybackich, o osiągniętych wynikach, o pracach prowadzonych w chwili obecnej oraz o zamierzeniach na przyszłość.

Na Zjeździe w wyniku dyskusji uchwalone zostaną postulaty hodowców celem przedstawienia ich odnośnym władzom jako uchwały zjazdu.

Organizowany zjazd rybacki jest IX ogólnopolskim zjazdem hodowców ryb stawowych oraz kolejnem walnem zebraniem członków Zrzeszenia Gospodarstw Stawowych R. P.

Zarząd Zrzeszenia zwołuje go po prawie półtorarocznem istnieniu organizacji, aby omówić najaktualniejsze zagadnienia rybackie i złożyć sprawozdanie przed ogółem hodowców z dokonanych prac.

Zwołując zjazd Zarząd Zrzeszenia sądzi, że na zjeździe zebrać zdołał liczne grono świadomych swych celów producentów, którzy będą chcieli autorytetem swych zbiorowych uchwał poprzeć prace Zrzeszenia i zapewnić mocne podstawy bytu własnej organizacji.

Na zjazd Zrzeszenie zaprasza zarówno swych członków jak i najszerszy ogół hodowców ryb stawowych.

Rolniczy Zjazd Gospodarczy w Lublinie.

Wojewódzkie Towarzystwo Organizacyj i Kółek Rolniczych w Lublinie urządza w dn. 18 listopada b. r. (niedziela) o godz. 11-ej przed południem Wielki Zjazd Gospodarczy, obrady którego odbędą się w sali Rady Miejskiej. Zjazd ma wykazać obecną sytuację rolnictwa i kierunki działalności organizacyj rolniczych.

Na Zjeździe zostaną wygłoszone referaty przez działacza społeczno-gospodarczych z terenu woj. lubelskiego na temat aktualnych zagadnień z zakresu działalności samorządu gospodarczego, roli organizacyj rolniczych, oddłużenia rolnictwa w świetle nowych rozporządzeń, zagadnienia podatkowe na tle nowej Ordynacji Podatkowej, aktualne zagadnienia spółdzielczości rolniczej i organizacji zbytu, oraz komunikaty instytucyj, związanych swą działalnością z rolnictwem.

Obrady Zjazdu będą poprzedzone posiedzeniem inauguracyjnem, organizowanem wespół z Lubelską Izbą Rolniczą, na którem wygłosi przemówienie b. Minister E. Kwiatkowski, oraz Przewodniczący delegacji z Krakowskiego Komitetu Powodziowego, a również przedstawiciel pow. Mieleckiego, któreg oobudowa jak wiadomo — była powierzona i przeprowadzana przy poparciu społeczeństwa lubelskiego.

W przeddzień Zjazdu Gospodarczego t. j. w dn. 17 listopada odbędzie się w sali Stow. Urzęd. Państw. przy ul. Staszica 7, Walny Zjazd Doroczny Woj. Tow. Org. i Kółek Rolniczych, oraz w dn. 19 listopada Walne Zebranie Woj. Org. Kół. Gospodyń Wiejskich.

Wszelkich informacyj w sprawie tych „Trzydniowych Obrad Rolników" z terenu woj lubelskiego udziela Sekretarjat Woj. Tow. Org. i Kółek Roln. w Lublinie przy ul. 3-ga Maja 20 (tel. 12-10) i Okręgowe Towarzystwo Organizacyj i Kółek Rolniczych w miastach powiatowych. tamże można otrzymać karty uczestnictwa.

PRZEGLĄD RYNKÓW.

Produkcja zboża i rynki zbożowe.

Tegoroczny światowy zbiór pszenicy, jak było przewidywane już na początku kampanji zbożowej, okazał się najniższym w okresie od roku 1928. W podawanych przez Międzynarodowy Instytut Rolny szacunkach zbiorów tegorocznych brak jest dotychczas danych dotyczących Z. S. R. R. a także niedokładne są jeszcze wiadomości o zbożach w Australji i Argentynie. Spadek zbiorów w Europie tłumaczy się zarówno zmiejszeniem powierzchni zasianej jak i słabą wydajnością z ha.

Zostało to bez wątpienia spowodowane złemi warunkami meteorologicznemi, które w znacznym stopniu przyczyniły się do obniżenia ogólnej produkcji pszenicy w roku 1934. Obniżenie nastąpiło głównie w Ameryce północnej, gdzie zbiory okazały się niższe nawet od wyjątkowo słabych roku zeszłego. Zbiory pszenicy w głównych krajach produkujących w/g Międzynarodowego Instytutu Rolnego przedstawiją się następująco:

Lata	Europa	Aemeryka N.	Ameryka S.	Ogółem
1928	384	406	109	1.070
1929	395	310	60	943
1930	370	360	74	1.019
1931	391	346	72	1.010
1932	406	326	77	1.015
1933	476	220	94	987
Przewidywane				
1934	402	214	80	889

Jak widać z powyższego zbiory światowe pszenicy roku 1934 są wyjątkowo niskie. Wobec widocznego zmniejszenia produkcji pszenicy w krajach eksportujących zmniejszy się oczywiście zdolność eksportowa tych państw. Stany Zjednoczone, których zbiór tegoroczny był tak słaby, że nie zdoła pokryć nawet wewnętrznego zapotrzebowania będą oczywiście musiały sięgnąć do zapasów pozostałych z poprzednich kampanij zbożowych. Tegoroczny zbiór pszenicy wynosi około 135 milj. q, a ponieważ konsumcja wewnętrzna Stanów Zjednoczonych wyraża się cyfrą około 170 mil. q, otrzymujemy w roku bieżącym deficyt około 35 mil. q. Zapasy pszenicy w wysokości 84 mil. q zmniejszą się do 34 mil. q, jeśli od tej sumy odejmiemy wyżej wspomniane 35 mil. q, potrzebne na zaspokojenie rynków wewnętrznych oraz 15 mil. q które Międzynarodowy Instytut Rolniczy wymienia jako zabezpieczenie rynków przed ewentualnym brakiem zboża przed nowemi zbiorami. Te 34 miljony q stanowią więc możliwości eksportowe Stanów Zjednoczonych na rok 1935, podczas gdy jeszcze w roku 1933/34 wynosiły one 78 mil. q a w ciągu pięciu lat poprzednich średnio 112 miljonów q. Znacznie mniejszy spadek możliwości eksportowych okazał się w Kanadzie. Według obliczeń Kanada będzie mogła wyeksportować około 100 miljonów q, podczas gdy w roku 1933/34 wywiozła 104 mil. q. Co się tyczy Argentyny, to zbiór tegoroczny nie jest jeszcze ściśle oceniony, zbliży się on prawdopodoobnie do 65 mil. q. Jeśli te przewidywania okażą się słuszne, to po odjęciu ilości na spożycie wewnętrzne obliczanych na 25 mil. q, pozostanie jeszcze do wywiezienia około 40 mil. q, łącznie zaś z pozostałemi z poprzednich kampanij zbożowych 26 mil. q otrzymamy sumę około 66 mil.

Co się tyczy Australji, to według ostatnich wiadomości zbiory zapowiadają się tam dość dobrze i są obliczane na około 37 mil. q. Przewidywanie nadwyżki eksportowe obliczane są w wysokości 44 mil. q.

Kraje eksportowe Europy, a zwłaszcza państw naddunajskich, Polski i Litwy, miały w roku bieżącym zbiory słabe, zwłaszcza żyta. Teoretycznie oblicza się, że zbiory tegoroczne wystarczą zaledwie na pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego tych krajów, jednakże jeśli weźmiemy pod uwagę zapasy z lat poprzednich trzeba się liczyć, że kraje te będą mogły dysponować na wywóz 5 mil. q.

Wynik urodzajów roku 1934 przyczyni się niewątpliwie do znacznego obniżenia zapasów światowych.

Lata	Produkcja światowa	Możliwości eksportowe	eksport	Zapasy
1929/30	943	304	170	136
1930/31	1,019	348	224	154
1931/32	1,010	361	217	161
1932/33	1,015	355	172	188
1933/34	987	317	149	178
przewidywane				
1934/35	889	270	165	108

Ceny pszenicy za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Chicago Hard Winter 2.	New York czerwona jaro-ozima	Liverpool przeciętna	Hamburg Manitoba I.	Rotterdam	Przeciętna Warszawa—Poznań
Przeciętna 1929/30 r	38.06	40.20	42.61	41.54	—	39.74
" 1930/31 r.	25.94	29.51	26.56	26.92	—	27.93
" 1931/32 r.	18.10	22.02	20.68	23.27	16.40	25.59
" 1932/33 r.	18.01	18.72	18.72	19.17	15.42	30.23
" 1933/34 r,	18.42	20.20	15.03	17.32	11.11	19.39
1933 r. 30— 4 XI	18.27	20.77	15.33	16.31	10.16	20.14
1934 r. 17—22 IX	.	21.22	16.20	19.45	12.74	19.15
24—29	.	21.24	15.60	19.49	12.19	19.11
1— 6 X	.	20.05	15.15	18.79	11.64	19.19
8—13	.	20,58	15.50	19.29	12.22	18.71
15—20	.	20.66	15.58	18.82	11.74	18.65
22—27	.	20.20	15.36	18.35	11,19	18.54
29— 3 XI	.	20.37	15.08	18.41	11.07	17.84

Ceny żyta za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Chicago Nr. 2.	New York Nr. 2.	Hamburg Western Rye (cif)	Przeciętna Warszawa—Poznań
Przeciętna 1929/30 r. . .	32.18	32.63	31.29	21.85
" 1930/31 r. . .	15.78	17.47	—	21.87
" 1931/32 r. . .	14.35	18.63	17.85	24.70
" 1932/33 r. . .	13.91	15.87	13.10	17.13
" 1933/34 r. . .	14.21	12.66	9,99	14.46
1933 r. 30— 4 XI . . .	13.37	11.86	9.98	14.60
1934 r. 17—22 IX . . .	.	15.20	14.63	17.37
24—29 . . .	.	14.59	14.45	17.37
1— 6 X . . .	.	13.27	13.81	17.37
8—13 . . .	.	14.03	13.51	17.32
15—20 . . .	.	13.75	13.33	17.32
22—27 . . .	.	13.07	12.87	16.77
29— 3 XI . . .	.	13.07	12.33	15.88

Ceny pszenicy na światowych rynkach zbożowych ulegają nadal bardzo niewielkim wahaniom, z tendencją ra-

czej zniżkową. W odpowiednim okresie roku zeszłego ceny pszenicy na rynkach światowych były niższe od obecnych.

Ceny żyta na rynkach zagranicznych również obniżają się przytem znacznie wyraźniej niż ceny pszenicy. W stosunku do odpowiedniego okresu roku zeszłego utrzymują się jednak na wyższym poziomie.

Ruch cen owsa jest zupełnie podobny do ruchu cen pszenicą.

Ceny jęczmienia i owsa za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Jęczmień	Owies		
	Przeciętna Warszawa—Poznań	Chicago	Hambur.	Przeciętna Warszawa—Poznań
Przeciętna 1929/30 r.	25.80	28.17	—	20.72
„ 1930/31 r.	25.96	20.41	—	23.39
„ 1931/32 r.	24.43	14.98	16.31	22.87
„ 1932/33 r.	17.06	12.48	13.55	14.74
„ 1933/34 r.	16.12	14.52	10.01	13.20
1933 r. 30— 4 XI	15.94	14.17	11.00	13.77
1934 r. 17—22 IX	21.25	20.57	12.76	16.66
24—29	21.25	20.59	12.37	17.31
1— 6 X	21.87	19.70	11.86	17.50
8—13	21.80	20.28	11.86	17.04
15—20	21.57	20.59	12.15	16.90
22—27	21.30	19.76	12.24	16.50
29— 3 XI	21.00	19.85	12.15	15.91

Na krajowych rynkach zbożowych, po dłuższym okresie ustalenia się cen na dość wysokim poziomie, w drugiej połowie ubiegłego miesiąca nastąpiło załamanie się cen, które nadal wykazują tendencję zniżkową. W stosunku do odpowiedniego okresu roku ubiegłego ceny na rynkach krajowych są naogół wyższe.

Ceny pszenicy i żyta za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Pszenica krajowa		Żyto krajowe	
	Warszawa	Poznań	Warszawa	Poznań
Przeciętna 1928/29 r.	47.86	44.31	34.46	32.31
„ 1929/30 r.	40.75	38.72	21.90	21.80
„ 1930/31 r.	29.22	26.64	21.83	21.90
„ 1931/32 r.	26.97	24.21	25.10	24.30
„ 1932/33 r.	31.62	28.84	17.86	16.40
1933 r. 30— 4 XI .	21.38	18.90	14.50	14.69
1934 r. 17—22 IX .	20.00	18.29	17.00	17.74
24—29 .	20.00	18.21	17.00	17.74
1— 6 .	20.20	18.17	17.00	17.74
8—13 .	20.00	17.42	17.00	17.63
15—20 X .	20.00	17.29	17.00	17.63
22—27 .	19.65	17.42	16.50	17.04
29— 3 XI .	19.13	16.55	15.63	16.13

Ceny jęczmienia i owsa za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Jęczmień		Owies	
	Warszawa	Poznań	Warszawa	Poznań
Przeciętna 1928/29 r.	35.21	34.03	34.92	31.57
„ 1929/30 r.	26.59	25.01	21.49	19.95
„ 1930/31 r.	25.81	26.11	24.59	22.19
„ 1931/32 r.	24.12	24.74	23.67	21.06
„ 1932/33 r.	17.18	16.94	16.15	13.32
1933 r. 30— 4 XI .	15.75	16.13	14.85	13.38
1934 r. 17—22 IX .	21.25	21.25	15.59	17.72
24—29 .	21.25	21.25	16.45	18.16
1— 6 .	22.25	21.49	17.13	17.86
8—13 .	22.25	21.35	17.00	17.07
15—20 X .	21.85	21.29	16.80	16.99
22—27 .	21.35	21.25	16.17	16.83
29— 3 XI .	20.75	21.25	16.00	15.84

H. H.

Eksport i rynki zbytu zwierząt rzeźnych i produktów uboju.

A. Rynki zagraniczne.

Eksport trzody żywej z Polskiw ostatnich tygodniach przedstawia się następująco:

	Wiedeń	
	Dowóz świń żywych szt.	Cena średnia za 1 kg. ż. w. szyl*
Październik		
II tydzień	2356	1.30
III „	2354	1.27
IV „	2348	1.26
Listopad		
I tydzień	2453	1.26

*(100 S = 103 zł.

Po jednotygodniowej poprawie tendencji nastrój uległ ponownemu osłabieniu, co przy równoczesnem zwiększeniu ogólnych spędów przyniosło obinżkę cen. Prima gatunek świń tłuszczowych osiąga lepsze ceny, niż towar mięsny, tak np. na targu w dniu 6 listopada płacono zań szyl. 1.2 do 1.37, wyjątkowo zaś szyl. 1.38. Ogólny spęd na ten towar wyniósł 13.248 szt., w czem 8.517 szt. mięsnych, reszta tłuszczwych. Dostawy towaru krajowego utrzymują się niezmiennie na bardzo wysokim poziomie ok. 6.000 szt. tygodniowo, co czyni zrozumiałą słabą tendencję dla trzody typu mięsnego.

Wiedeński rynek bydlęcy kształtuje się również słabo. Dostawy polskie odbywają się w ramach nikłego kontyngentu.

W układzie handlowym polsko-czechosłowackim z dnia 10 lutego r. b. przyznany nam został kontyngent roczny na trzodę żywą w wysokości 10.000 szt. świń żywych i 5.000 bitych rocznie. Z uprawnień w zakresie eksportu trzody bitej nie korzystaliśmy dotychczas, gdyż eksport ten nie wytrzymywał kalkulacji handlowej, natomiast wypełnialiśmy kontyngent na świnie żywe, wywożąc je do Pragi oraz Morawskiej Ostrawy. Obecnie kwota 10.000 sztuk została już wyczerpana, wobec czego eksport świń do Czechosłowacji uległ narazie automatycznemu zawieszeniu. Ostatnio za polski towar ciężki uzyskiwano w Pradze od 5.40 do 6.10 kor. cz. za 1 kg. żyw., w Morawskiej Ostrawie zaś za towar bity na miejscu od 6.00 do 8.00 kor. cz. za 1 kg.

Zanotować następnie należy podjęcie ponowne wywozu świń do Zagłębia Saary. Dotychczas wysyłano tam jeden transport tranzytem przez Niemcy; jest to pierwszy fakt tranzytowej przesyłki żywych zwierząt od czasu wybuchu wojny celnej polsko-niemieckiej.

Świnie żywe wywozimy również do Włoch — w październiku 825 sztuk, oraz do Grecji — niewielkie ilości przy transportach bydła. Eksport do Grecji odbywa się na podstawie kompensaty.

Poza Grecją i Austrją eksport polskiego bydła kieruje się obecnie i do Włoch, gdzie posiadamy niewielki kontyngent ok. 900 sztuk rocznie.

Konie wysyłano ostatnio do Austrji (ok. 200 szt. w m. październiku) i do Włoch.

Bekony, szynki i przetwory mięsne.

Wobec zmniejszonych dostaw bekonu z poszczególnych pastw nastrój rynku angielskiego uległ, poczynając od pierwszego tygodnia października, ożywieniu, co znalazło natychmiastowy wyraz w zwyżce notowań na giełdzie

w Manchesterze o 2 shl. na 1 cwt. Giełda londyńska zdyskontowała poprawę w sprzedaży towaru dopiero w tygodniu następnym. Zwyżka cen wyniosła od 4 do 8 shl na 1 cwt. Najsłabiej zwyżkował bekon angielski i irlandzki (4 do 6 shl.), przyczem angielski był jedynym, przy którym udzielano bonifikat. Bekon polski znalazł się w grupie bekonów, które zwyżkowały najsilniej (8 shl.), dystansując towar duński (6 shl.). Dość wydatna zwyżka cen spowodowała w następstwie pewne osłabienie popytu ze strony konsumentów, w rezultacie czego w dniu 2 listopada giełda londyńska obniżyła notowania o 2 do 4 shl. na 1 ctw. Ten poziom cen utrzymał się w tygodniu następnym.

W dniu listopada notowano w Londynie w shl. za 1 cwt. (50,8 kg.) bekon: angielski 85 — 88, irladzki 81 — 88, kanadyjski 80 — 81, duński 82 — 86, holenderski 80 — 84, estoński 81 — 82, łotewski 80 — 81, litewski 80 — 82, polski 80 — 81, szwedzki 82 — 83.

Na rynku szynek peklowanych ciążą zapasy przeleżałego towaru amerykańskiego, psujące ceny. Uzdrowienia rynku i polepszenia warunków sprzedaży należy oczekiwać dopiero po likwidacji tych zapasów. Za polskie szynki osiągano 76 — 78 shl. za cwt.

Rynek szynek w punktach cechuje zastój z uwagi na martwy sezon.

W m. październiku wywieziono z Polski do Anglji ogółem: bekonów 1.589.163 kg, szynek peklowanych 73.079 kg, peklowanych przetworów mięsnych 128.607 kg, szynek w puszkach 101.359 kg.

Prasa angielska przynosi wysoce interesujące informacje o nowych zamierzeniach brytyjskiego ministra Rolnictwa w dziedzinie uregulowania krajowej produkcji bekonów. Z uwagi na to, że dotychczasowe próby nie osiągnęły zamierzonego rezultatu, min. Elliot pragnie zorganizować nowy olbrzymi syndykat z kapitałem 25 miljonów funtów st. dla skontrolowania produkcji bekonowej w jednej centralnej organizacji. Hasłem jego jest: „kontrola produkcji od początku czyli od formy, aż do końca, czyli do okna wystawowego sprzedawcy".

Głównem zadaniem nowej polityki ma być przeprowadzenie racjonalizacji produkcji bekonów przez zmniejszenie ilości fabryk, udzielanie licencyj na nowe, fuzjonowanie istniejących drobnych przetwórni i t. d. becnie na terenie Anglji istnieje około 600 zarejestrowanych fabryczek, z których każda przerabia przeciętnie ok. 350 świń tygodniowo, podczas gdy Danja posiada tylko 80 fabryk, ale przerabiających po 2 tys. świń tygodniowo. Nowy syndykat zamierza oprzeć się na wzorach duńskich.

Nie ulega wątpliwości, że w razie utworzenia syndykatu zyska on ogromny wpływ na politykę regulacji przywozu bekonów do Anglji.

B. Rynki krajowe.

W okresie sprawozdawczym ceny zwierząt w kraju kształtowały się niejednolicie, z przewagą jednakże tendencji zniżkowej. W zmianach orjentują poniższe tabele.

Ceny średnie trzody w złotych za 100 kg. ż. w.

Waga żywa w kg.	Warszawa 1.X—31.X 1934	Warszawa 15.IX—30.IX 1934	Warszawa 1.X—31.X 1933	Poznań 1.X—31.X 1934	Poznań 15.IX—30.IX 1934	Poznań 1.X—31.X 1933	Mysłowice 1.X—31.X 1934	Mysłowice 15.IX—30.IX 1934	Mysłowice 1.X—31.X 1933
Mięsiste ponad 80	—	—	—	51	52	83	—	—	—
80—100	—	—	—	57	59	93	69	65	95
100—120	—	—	—	62	64	100	78	76	110
Mięsne od 110 wzwyż	66	69	105	—	—	—	—	—	—
120—150	—	—	—	67	70	107	86	86	128
130—150	75	78	120	—	—	—	—	—	—
ponad 150	82	86	130	—	—	—	95	95	143

Ceny średnie bydła w złotych za 100 kg. ż. w.
(Notowania dotyczą zwierząt pierwszej jakości)

	Warszawa 1.X—31.X 1934	Warszawa 15.IX—30.IX 1934	Warszawa 1.X—31.X 1933	Poznań 1.X—31.X 1934	Poznań 15.IX—30.IX 1934	Poznań 1.X—31.X 1933	Mysłowice 1.X—31.X 1934	Mysłowice 15.IX—30.IX 1934	Mysłowice 1.X—31.X 1933
Woły . .	71	68	73	69	70	72	68	68	—
Buhaje . .	—	—	—	60	60	66	60	63	61
Krowy . .	60	55	58	65	67	69	70	72	75
Jałowice . .	—	—	—	69	70	72	72	74	75
Cielęta . .	67	72	83	82	82	79	90	85	85

S. K.

Rynek jajczarski.

W drugiej połowie października b. r. dawał się odczuwać dotkliwy brak jaj świeżych, gdyż towar dostarczany do miejscowych ośrodków eksportowych zawierał do 40% jaj pośledniej jakości, a zatem nienadających się do przeróbki na eksport.

Ceny jaj oryginalnych utrzymywały się w granicach około 88 — 92 zł. za dwudziestocztero-kopowe skrzynie. Na terenie Wielkopolski cena ta dochodziła do 110 zł.

Za jaja eksportowe zyskiwano następujące ceny:

do Angli 80 do 83 szylingów za 2/2 skrzynie
„ Francji 105 „ 110 złotych „ „ „
„ Włoch 100 „ 105 „ „ 1/3 „

W październiku pojawiły się na rynkach wewnętrznych już także jaja wapnowane; osiągano za nie 75 — 78 zł. franco stacja odbiorcza.

Warszawa płaciła 95 — 105 zł. za jedną dwudziestocztero-kopową skrzynię jaj świeżych oryginalnych loco skład odbiorczy.

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie płacił swoim dostawcom 1.50 zł. za 1 kg. jaj świeżych.

Austrja. Szereg eksporterów polskich wskazuje na nowe utrudnienia dla importu jaj polskich na rynek wiedeński stawiane przez tamtejszych importerów i komisjonerów — przy poparciu gremium kupiectwa w Wiedniu. (Gremium der Wiener-Kaufmannschaft). Mianowicie importerzy tamtejsi w porozumieniu z komisjonerami postanowili przed przyjęciem jaj importowanych z Polski, Jugusławji i Węgier badać je poprzednio na jakość i dopiero po uznaniu towaru realizować odnośne licencje przywozowe. Badania ma przeprowadzać specjalna Komisja, której zadaniem będzie ustalenie, czy dane transporty nie zawierają zbyt wielkiej domieszki jaj poślednich (Nebensorten), a mianowicie ponad 10 do 12% tolerowanych przez zwyczaje handlowe.

Aczkolwiek inicjatywa komisyjnego badania wyszła z grona importerów, którzy posiadają w Wiedniu znaczne zapasy jaj złożonych w chłodni i temsamem przez szykanowanie importu pragną stworzyć dla swego towaru jak najkorzystniejsze warunki zbytu, to jednak trudno zrozumieć obawy naszych eksporterów. Polska ustawa o standaryzowanym wywozie jaj nie uznaje zwyczajów dopuszczających 10 — 12% domieszki jaj do jaj, oznaczonych jako świeże, a transporty, któreby zawierały chociażby tylko 5% jaj gorszych są i będą zatrzymywane przez inspektora polskiego wywozu jaj, badającego na stacjach granicznych transporty z jajami przeznaczonemi na wywóz z Polski.

Gdańsk. Sprowadzanie jaj z Polski nawet w najmniejszych ilościach zostało uzależnione od każdorazowego na to zezwolenia. W celu otrzymania zezwolenia należy wnosić pisemne podania, do pełnomocnika rynkowego dla obrotu gospodarczego jajami (Markbeauftragte fur die Eierbewirtschaftung).

Zarządzenie to obowiązuje zarówno importerów i hurtowników, jakoteż detalistów, pośredników, domokrążców, sklepikarzy, a także producentów, którzy sprzedają jaja wprost konsumentowi.

Hiszpanja. Zawarte zostało prowizorjum handlowe polsko-hiszpańskie z ważnością do 1-go grudnia b. r. Na zasadzie tego prowizorjum została zapewniona możność wprowadzenia na obszar celny Hiszpanji około 100 wagony lekko zwyżkowały. Ponieważ w wielu wypadkach umosnę b. r. i złożonych tymczasowo w hiszpańskich chłodniach, na składzie wolnocłowym.

Notowania cen za jaja z Polski na rynkach zagranicznych loco wagon lub skład importera.

Kraj	W czasie od 16 do 31 października 1934 r.		W analogicznym okresie czasu r. 1933
Anglja	za 120 jaj	53/54 kg 8/3 do 8/6 51/52 „ 8/— 49/50 „ 7/9 47/48 „ „M„ „ 6/6 do 6/9 Chłodniaki: 51/52 kg 7/4 49/50 „ 7/—	53/54 kg 8/6 do 8/9 51/52 kg 8/— do 8/3 49/50 kg 7/6 do 7/9 do 8/- 47/48 kg 7/6 „M" 6/3 do 7/- Chłodniaki: 52/54 kg 7/3 do 7/6 do 8/9 51/52 kg 7/3 do 8/- do 8/6
Austrja	za 1 jajo	$10\frac{3}{4}$ gr. austr.	I. $12\frac{1}{2}$ do 13 do $13\frac{1}{2}$ do $14\frac{1}{2}$ gr. austr. II. $12\frac{1}{2}$ do 11 do 12 do $12\frac{1}{2}$ gr. austr. Chłodniaki: 12 do $12\frac{1}{2}$ gr. austr.
Czechosłowacja	za 60 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Francja	za 1000 jaj	Nie notowano	53/54 kg 540-560-580 franków 51/52 kg 500-520-540 franków
Hiszpanja	za 100 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Niemcy	za 1 jajo	Nie notowano	$8\frac{1}{4}$ do $8\frac{1}{2}$ do $8\frac{3}{4}$ feników
Szwajcarja	za 100 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Włochy	za 100 jaj	Nie notowano	lirów 53/54 kg 33—34 51/52 kg 31—32 49/50 kg 28—29

Rynki rybne.

Silne załamanie się ceny karpi w końcu września i dalsza tendencja zniżkowa w ciągu października zaskoczyła zarówno hodowców, jak i kupców rybnych. Straty wynikłe z tej silnej obniżki cen ponieśli prawie wyłącznie kupcy, którzy już z początkiem odłowów zakontraktowali rybę na październik i listopad, dając przytem hodowcom stosunkowo dobre ceny. Po nieoczekiwanie silnym spadku cen kupcy starali się zredukować możliwie do minimum straty na cenie przez ograniczenie dowozu ryby na rynek. Wskutek takiej polityki ze strony kupców podaż ogólna ryby z końcem października znacznie zmalała i ceny lekko zwyżkowały. Ponieważ w wielu wypadkach umowy przewidywały prekluzyjny termin odbioru ryby na dzień 1 listopada, kupcy zmuszeni byli przed tym dniem wyrzucić większe ilości ryby na rynek, zwiększając w ten sposób rozmiary podaży, tem się też tłumaczy słaba tendencja w tygodniu od 28 października do 3 listopada.

W ostatnim tygodniu sytuacja na rynku uległa lekkiej poprawie. Kupcy w dalszym ciągu starają się zmniejszać dowóz, hodowcy wstrzymują się ze sprzedażą, przewidując zwyżkę cen w najbliższych tygodniach. O ile uda się zarówno kupcom, jak i hodowcom utrzymać podaż w zmniejszonych rozmiarach, można będzie spodziewać się poważnej poprawy cen jeszcze przed zimą.

Począwszy od drugiej połowy października na warszawskim rynku karpi notowana jest jedna cena niezależnie od wagi karpia. Najbardziej poszukiwana jest ryba średnia od 500 do 850 g., na rynku zaś ukazuje się przeważnie ryba ciężka. Cena karpi w detalu wynosiła dnia 26 października — zł. 1.60 — 1.70, 2 listopada — zł. 1.50, 9 listopada — zł. 1.60 — 1.70.

Poprawa cen karpia jest obecnie w dużej mierze utrudniona sytuacją na rynku ryby śniętej-jeziorowej i rzecznej. W związku z rozpoczętemi odłowami na jeziorach i rzekach rozmiary dowozu ryby śniętej na rynek warszawski, począwszy od pierwszych dni października, wzrasta w szybkiem tempie. Ogólna suma dowozu ryby jeziorowej i rzecznej, łącznie z rybą sowiecką (przeciętny tygodniowy dowóz do Warszawy ryby sowieckiej wynosi ca 6.000 kg) na rynek warszawski wynosi tygodniowo koło 50 tysięcy kg. Przy tak wielkich rozmiarach podaży ryba jeziorowa i rzeczna nie może uzyskać dobrej ceny, niskie zaś ceny ryby jeziorowej muszą wpływać zniżkowo na cenę karpia.

Ceny hurtowe karpia w zł. za 1 kg. w Warszawie
według Komisji Notowań Cen Ryb przy Zrzeszeniu Gospodarstw Stawowych R.P.

Karp	26.X	2.XI	9.XI	Uwagi
ciężki średni drobny	1,30—1,40	1,25—1,35	1,30—1,40	powyżej 850 g od 500 do 850 g. do 500 g.

W ostatnich dwuch tygodniach za 1 kg. szczupaka żywego w hurcie notowano w Warszawie zł. 2.00 — 2.20,

za wybór szczupaka śniętego zł. 1.60 — 1.80, przyczem cenę za wybór należy rozumieć, jako przeciętną cen wyboru szczupaka pińskiego, wileńskiego i pomorskiego. Ryba śnięta z Pińszczyzny, gatunkowo niewiele gorsza, jest źle sortowana i dlatego cena za nią jest o ca zł. 0.50 niższa od ceny szczupaka pomorskiego, czy wileńskiego, gdzie sprawa magazynowania i sortowania jest już w pewnym stopniu zorganizowana.

E. G.

KRONIKA KRAJOWA.

Projekt rewizji Taryfy Towarowej opracowany przez Ministerstwo Komunikacji.

Blisko 5-cio letni okres stosowania obecnej taryfy towarowej dostarczył zdaniem Ministerstwa Komunikacji sporo materjału do pewnych zmian i ulepszeń, uzasadnionych zarówno względami gospodarczemi, jak i kolejowemi. Ministerstwo Komunikacji przystąpiło zatem do przepracowania poszczególnych części Taryfy Towarowej. Narazie Ministerstwo Komunikacji przesłało sferom gospodarczym do opinji projekt, dotyczący ogólnych wytycznych rewizji Taryfy Towarowej na P.K.P., który można podzielić na dwie części: część I-szą — obejmującą zmiany co do formy obecnej taryfy i część II-gą — obejmującą zmianę treści obecnej Taryfy Towarowej.

Pozostawiając naogół układ obecnej taryfy bez zmian, Ministerstwo Komunikacji zamierza przeprowadzić zmiany w formie wydawnictw taryfowych, zastępując obecne jednolite, ciągłe tomy odrębnemi zeszytami, obejmującemi poszczególne grupy artykułów. Odtąd zainteresowani będą mogli nabywać poszczególne zeszyty (działy, obejmujące pewne tylko grupy towarów), co ułatwi sferom gospodarczym orjentację i korzystanie z taryf przewozowych. Projektowaną zmianę należy przeto uznać za słuszną i celową.

Dalsze zmiany formy dotyczą nomenklatury taryf. Ulegną mianowicie zmianie dotychczasowe nazwy: „taryf normalnych" na „taryfy zasadnicze", „taryf wyjątkowych" na „taryfy specjalne" i „taryf aneksowych" na „taryfy wyjątkowe". Te ostatnie będą to taryfy o charakterze wyjątkowym, czasowym, związane z konjunkturą, albo z pewnemi, ściśle określonemi celami kolejowemi lub gospodarczemi. Po spełnieniu swego zadania, taryfy takie będą kasowane, a gdyby musiały być utrzymane wchodzić będą do odpowiednich grup taryf specjalnych. Z uwagi na ściśle formalny charakter proponowanej zmiany, nie budzi ona zastrzeżeń.

Ponadto projekt przewiduje pewne zmiany w dotychczasowym układzie części II-ej Taryfy Towarowej. Zmiany te polegają na włączeniu zeszytu 1-a cz. II — zawierającego ogólne prawidła obliczeń przewoźnego, postanowienia reekspedycyjne i tabelę opłat normalnych klas taryfowych do cz. I B. T. T., zawierającej postanowienia taryfowe, klasyfikację towarów i wykaz opłat dodatkowych i miejscowych. Dotychczasowy zeszyt 1-b ąz. II-ej, zawierający taryfy wyjątkowe (w projekcie taryfy specjalne) stosowane w obrocie wewnętrznym i przy eksporcie przez suchą granicę, otrzyma numerację cz II zeszyt 1. Obecnie obowiązujący zeszyt 2 cz. II-ej zatrzyma dotychczasową numerację t. j. cz. II zeszyt 2. i obejmuje taryfy specjalne przy imporcie i eksporcie przez porty polskiego obszaru celnego. Pozatem z obu wymienionych zeszytów t. j. 1-b i 2 Cz. II T. T. zostaną wyłączone taryfy stosowane dla tranzytu, które wydzielone zostaną w zeszyt specjalny (zeszyt 3 cz. II Taryfy Towarowej jako taryfy tranzytowe). Dotychczasowy zeszyt 3 cz. II-ej t. j. — taryfy przeładunkowe w komunikacji z portami śródlądowych dróg wodnych zamierza Ministerstwo Komunikacji skasować.

Projektowane zmiany w oznaczeniach poszczególnych zeszytów cz. II oraz wyłączenie z obecnych taryf, taryf tranzytowych w oddzielny zeszyt przyczynić się mogą do ułatwienia orjentacji i korzystania z taryfy towarowej. Skasowanie natomiast zeszytu 3 cz. II-ej wydaje się niewskazane i nieuzasadnione. Taryfy przeładunkowe w komunikacji z portami śródlądowych dróg wodnych zawarte w obecnie obowiązującym zeszycie 3 cz. II-ej spełniają poważną rolę, ułatwiając dzięki niskim stawkom obrót artykułami rolniczemi w komunikacji mieszanej kolejowo wodnej.

Ponadto projekt przewiduje zmianę dotychczasowej nomenklatury poszczególnych działów taryf wyjątkowych (oznaczony dużemi literami alfabetu), przeszeregowując równocześnie poszczególne działy taryf wyjątkowych według pewnej kolejności, wynikającej z przynależności pewnych grup towarów do określonych działów produkcji. A zatem po grupie artykułów rolniczych i związanych z nią przemysłów zostały w kolejności wymienione inne działy, związane z grupą ciężkiego przemysłu.

W dotychczasowym układzie poszczególne działy taryf wyjątkowych, grupa artykułów rolniczych i związane z nią przemysły nie następowały kolejno po sobie, lecz były rozrzucone w taryfie, co utrudniało orjentację w taryfie towarowej. Projektowana zmiana, systematyzując taryfy w pewne grupy (działy), wprowadza większą przejrzystość w dotychczasowym układzie obecnie stosowanych taryf wyjątkowych.

Skasowanie dotychczasowego działu F taryf wyjątkowych, stosowanych przy przewozie wytworów pochodzenia mineralnego, wydaje się słuszne, gdyż towary zawarte w tym dziale mogą być z powodzeniem rozdzielone i włączone do innych projektowanych działów. Nie wywoła to specjalnych niejasności, czy zamętu w innych działach.

Projektowane natomiast skasowanie działu taryf dotyczącego przewozu cellulozy, papieru i tektury i włączenie ich do działu taryf drzewnych oznaczonych w projek-

cie lit. G. nie wydaje się właściwe i celowe. Połączenie tych dwuch działów taryf wyjątkowych utrudni orjentację w tym dziale taryf i dział ten straci na jasności i przejrzystości.

Poza temi zmianami o charakterze formalnym projekt wprowadza zmiany w treści taryfy. W pierwszym rzędzie ulegną zmianie baremy, czyli poziomy stawek. Wobec projektu uruchowienia w niedługim czasie autobusowej komunikacji towarowej pod zarządem P. K. P., zdaniem Ministerstwa Komunikacji przestały być aktualne momenty konkurencyjne, które odgrywały rolę przy przeprowadzanej w roku 1933 rewizji drobnicowej taryfy towarowej. Reforma taryfy drobnicowej z r. 1933 miała na celu zwalczanie konkurencji samochodowej, którą uważano za szczególnie groźną zwłaszcza na bliskich odległościach. Zasadniczy zatem barem stawek drobnicowych został wówczas wydatnie obniżony — do 40% — na najbliższych odległościach, a w związku z tem musiano odpowiednio obniżyć i baremy klas wagonowych (które służą za podstawę do obliczeń stawek za drobnicę). Obecnie Ministerstwo Komunikacji zamierza powrócić do poziomu stawek drobnicowych z poprzedniego wydania, wprowadzając pewne zmiany podyktowane doświadczeniem. W związku z powyższem nastąpi poważna podwyżka stawek taryfowych tak przy przewozach drobnicy, jak i wagonowych na bliskich odległościach. Charakterystyczną jest rzeczą, iż obecnie Ministerstwo Komunikacji, uznając konkurencję samochodową za mało groźną, zamierza przekazać przewozy zwłaszcza na krótkich odległościach samochodowej komunikacji towarowej.

Projekt zmienia zatem dotychczasową ilość klas wagonowych, ustalając 16 klas wagonowych w miejscu dotychczasowych klas 17. Zmiejszenie ilości klas wagonowych wynikło z połączenia stawek I-ej kl. wagonowej ze stawkami drugiej klasy wagonowej. W związku z powyższem ulegnie poważnej zmianie schemat obecnych klas wagonowych. Artykuły przewożone dotychczas według opłat pierwszych 10 kl. wagonowych będą opłacały na bliskich odległościach wyższe stawki niż obecnie. Ze względu jednak na to, iż począwszy od 5 kl. wagonowej do kl. 10-ej zwyżka nastąpi tylko do 20 klm. (w dalszym klasach nastąpi obniżka w porównaniu ze stanem obecnym), projektowana podwyżka w klasach wagonowych nie budzi specjalnych zastrzeżeń. Zważywszy, iż przewozy obecnej 2 kl. wagonowej ulegną i na dalszych odległościach poważnej zwyżce (z artykułów rolniczych przewozi się według tej taryfy m. in. chmiel nieprasowany), na Komisji Taryfowej wyłonionej przez Komitet Taryfowy Państw. Rady Komunikacyjnej, celem zaopinjowania projektu rewizji taryf, wysunięto postulat przeklasyfikowania chmielu nieprasowanego do projektowanej kl. 3-ej. W związku z powyższem stawki na chmiel nieprasowany nie uległyby zwyżce. Ponadto projekt zmienia klasy wagonowe pośpieszne wprowadzając zamiast dotychczasowych dwuch klas — 3 klasy przy jednoczesnem podwyższeniu stawek na odległościach krótszych i wydatnem obniżeniu ich na odległościach dalszych.

Projekt przewiduje ponadto zmianę dotychczasowych taryf drobnicowych, wprowadzając w miejsce dotychczasowych 3-ch klas drobnicowych 2 klasy drobnicowe, z tem, że: I-sza kl. drobnicowa będzie odpowiadała klasom wagonowym od I-ej do 8-ej (wartość towaru według klucza Ministerstwa Komunikacji od 36 zł. kl. 8, a ponad 400 zł. kl. I za 100 kg), II-ga kl. drobnicowa pozostałym klasom od 9 do 16-ej (od 36 zł. kl. 9-ta do 1 zł. kl. 16-ta za 100 kg). W obecnej obowiązującej taryfie drobnicowej kl. I-sza odpowiada klasom wagonowym od 1—6 (ponad 400 zł. do 70 zł. w 100 kg), II kl. drobnicowa — klasom wagonowym od 6—12 (od 70 zł. do 8 zł. za 100 kg) i III kl. drobnicowa klasom wagonowym od 12 do 17 (od 8 zł. do 1 zł. za 100 kg).2 Projektowana zmiana, podnosząc znacznie stawki taryfowe na bliskich odległościach do 200 klm., dotknie szeregu artykułów rolniczych, zwłaszcza nabiału, warzyw i t. p. Zmiana ta więc z punktu widzenia interesów rolnictwa nasuwa poważne zastrzeżenia i obawy. Zapowiedzi Ministerstwa Komunikacji uruchomienia w niedługim czasie autobusowej komunikacji towarowej, którаby miała przejąć wszelkie ładunki na bliskich odległościach, należy przyjąć z poważnem zastrzeżeniem. Nasuwają się przytem pytania, czy i o ile komunikacja autobusowo- towarowa będzie w stanie obsłużyć życie gospodarcze, na jakim poziomie kształtować się będą stawki i t. p. Dlatego też na Komisji Taryfowej Komitetu Taryfowego P. Rady Komunikacyjnej przedstawiciele organizacyj rolniczych podkreślili, iż bez definitywnych wyjaśnień ze strony Ministerstwa Komunikacji w tym zakresie, nie będą mogły ustosunkować się pozytywnie do projektowanych zmian. Zapadła nawet uchwała zwrócenia się przez Komitet Taryfowy do Komitetu Koordynacji Przewozów Autobusowych i Kolejowych z prośbą o przedstawienie wytycznych polityki Ministerstwa Komunikacji w tym zakresie. Podkreślono ujemną stronę tego projektu, który przewiduje podwyżkę przewoźnego artykułów najtańszych, w tem przedewszystkiem rolniczych, oraz wskazano, iż przyjęta zasada ograniczenia liczby dotychczasowych klas drobnicowych z trzech na dwie, pozbawia taryfy dotychczasowej elastyczności. Obecnie Ministerstwo Komunikacji w miarę potrzeby i konieczności mogło stosunkowo łatwiej obniżyć lub podnieść (taryfę) opłaty za przewóz danego artykułu o jedną klasę, dziś wobec projektowanych tylko dwuch klas drobnicowych przestaje to być aktualne. Wskazano ponadto na komplikacje, jakie zmiany te mogą wywołać w dotychczasowych przewozach, zwłaszcza w odniesieniu do aprowizacji miast. Postanowiono przeto domagać się, by przy rewizji wyłączono od podwyżek artykuły pierwszej potrzeby w stanie nieprzerobionym (mleko, masło, warzywa, owoce i t. p.).

W końcu projekt przewiduje rewizję dotychczasowych norm wagowych stosowanych obecnie tak przy przesyłkach drobniowych, jak i przesyłkach wagowych.

Przy taryfie drobnicowej przewiduje się zmiany dotychczasowych norm stosowanych za podstawę do obliczeń, mianowicie: w klasie I zamiast dotychczasowych 4-ch norm (za wagę rzeczywistą, 500 kg, 1000 kg i 2000 kg) projekt wprowadza dwie normy naładunkowe (pierwsza norma 1000 kg, druga norma powyżej tej wagi), w klasie II-ej zamiast dotychczasowej jednej normy (obliczenie przewoźnego za wagę rzeczywistą) przewiduje się dwie normy (pierwsza norma do 2000 kg, druga powyżej 2000 kg do 5000 kg). Zmiany powyższe nie budziłyby specjalnych zastrzeżeń, gdyby nie szły w parze z jednoczesnem podwyższeniem taryf na bliskich odległościach, porządkują bowiem i upraszczają dotychczasowy stan rzeczy.

W klasach natomiast wagonowych przewiduje projekt wprowadzenie dwuch norm wagowych za 5000 kg i 10000

kg zamiast dotychczasowych trzech norm za 5000 kg, 10000 i 15000 kg z równoczesnem zastosowaniem obecnej rubryki za 15000 kg dla rubryki 10000 kg. Zmiana ta wprowadza zatem obniżkę zasadniczych klas taryfowych. Omawiany projekt poza pewną zniżką opłat, wynikającą z obniżenia normy wagowej 10000 kg i związanej z tem zniżką za 5000 kg, nie przewiduje generalnej obniżki klas zasadniczych i taryf specjalnych, a jedynie ich uporządkowanie.

Ulgi przy spłacie należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 818 podaje rozporz. Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 21. IX. 34 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie ulg przy spłacie należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej. Rozporządzenie to zostało wydane na podstawie ustawy z dn. 9. III. 1932 r. o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 364).

Omawiane rozporządzenie wprowadza szereg ulg przy spłacie należności Funduszu obrotowego reformy rolnej, płatnych w okresie od dnia 1. VII. 34 r. do dn. 30. VI. 1935 r. Rozporządzenie obniża o $^1/_3$ kwoty, przypadające ki z części kredytowej Fund. obrot. ref. rolnej. Również nych powstałych na mocy ustawy z dn. 28. III. 1933 r. o konwersji niektórych pożyczek w list. zast. P. B. R. oraz niektórych zobowiązań wobec Skarbu Państwa na pożyczki z części krtedytowej Fund. obrot. ref. rolnej. Również o ⅓ zostają obniżone kwoty, przypadające do zapłaty w myśl rozporz. Ministra Rolnictwa i Ref. Roln z dn. 26. V. 1933 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie ulg przy spłacie należności Funduszu obrot. ref. rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 377) od dłużników należących do kategorji nabywców, wymienionych w § 4 tego rozporządzenia. Paragraf ten ustala, że zamiast części, należności, stanowibącej odsetki od kapitału wraz z dodatkiem administracyjnym, będą pobierane od dłużników w czasie od dn. 1 lipca 1933 r. do dn. 30 czerwca 1935 r. w terminach płatności rat kwoty, obliczane wg. zasad, ustalonych w zależności od kategorji nabywców i wysokości zadłużenia. Ulgi przy tych spłatach dotyczą: a) nabywców samodzielnych gospodartw rolnych oraz działek warzywniczo-ogrodniczych i rzemieślniczych wiejkich, b) nabywców działek dodatkowych.

Opłaty za użytkowanie działek w r. 1934, wymierzane w myśl art. 13 ustawy z dn. 9. III. 1932 r. o funduszu obrot. ref. rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 364/34), pobierane będą w wysokości przy przeciętnym szacunku 1 ha

do zł. 500.—	10 zł.
od 500 do 1.000.—	15 „
od 1.000 do 2.000.—	20 „
ponad 2.000.—	25 „

Dalsze ulgi dotyczą należności za techniczne wykonanie scalenia. Należności te będą pobierane w wysokości 50% przypadających do zapłaty rat, o ile zostały wymierzone przed 20 lutego r. b., a w wysokości 75% tych rat o ile zostały wymierzone po tej dacie.

Spłaty należności, przypadające od gospodarzy posiadających gospodarstwa poniżej 50 ha, za prace meljoracyjne, które zostały przeprowadzone przy przebudowie ustroju rolnego oraz spłaty należności za opłaty przy znoszeniu służebności przy gospodarstwach poniżej 80 ha zostały omawianem rozporządzeniem odroczone. Ponadto zostały umorzone należności przypadające do zapłaty od dn. 1 lipca r. b. do dnia 30 czerwca r. 1935 dla dłużników, których gospodarstwa wskutek powodzi poniosły straty wynoszące conajmniej 30% plonów. Również została wstrzymana do dn. 1. X. 35 r. egzekucja należności funduszu obrotowego ref. rolnej, płatnych przed dniem 1 lipca 1934 r.

Kredyt Rejestrowy.

Stan kredytu rejestrowego na zastaw zboża wykorzystanego przez banki w Banku Polskim wynosił na ultimo października r. b. 18,8 milj. złotych. W styczniu 1935 r. rolnicy zaczną spłacać kredyt, który do końca czerwca ma być całkowicie uregulowany.

Prowizorjum handlowe z Hiszpanją.

Na okres przejściowy do chwili zawarcia nowej konwencji handlowej między Polską, a Hiszpanją zostało podpisane w dn. 2 listopada 1934 r. prowizorjum, ważne do dn. 1 grudnia 1934 r. Prowizorjum to pozwala Polsce wywieść na rynek hiszpański pewne kontyngenty jaj. Wzamian za to Polska udziela na okres przejściowy kontyngentów na winogrona, kalafonję, wino, sardynki, oliwę i sól.

Dostawy dla wojska.

Rząd chcąc przyjść z pomocą warsztatom rolnym stara się o nawiązanie bezpośredniego kontaktu handlowego pomiędzy intendenturą wojskową, a rolnikiem-producentem. Usiłowania te jednak niezawsze są uwieńczane pomyślnym skutkiem. Roczny budżet żywnościowy wojska wynosi około 65 milj. złotych. Obecnie podano przypomnienie o warunkach zakupu owsa przez intendenturę wojskową. Owies dostarczony dla wojska musi być z ostatniego zbioru, zdrowy i niesczerniały. Maksymalne zanieczyszczenie może wynosić najwyżej 3,5% wagi, ziarno musi

odpowiadać standartowi giełdowemu. Intendentura kupuje nawet drobne ilości, począwszy od 100 kilo. Przy kupnie do 1.000 kilogramów wojsko pokrywa koszty opłat stemplowych. Większe ilości począwszy od 15 tonn, producenci mogą sprzedawać bezpośrednio w szefostwie intendentury. Przy tranzakcjach wagonowych wojsko płaci do 80% wartości załadowanego towaru przy przedstawieniu wtórnika listu przewozowego, reszta uregulowana jest po odbiorze ładunku.

Obniżka cen soli.

Dziennik Ustaw Nr. 97, poz. 886 podaje rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 20. X. 1934 r. o zmianie rozporządzenia z dn. 19. VII. 1932 r. w sprawie cen soli. Tenże Dziennik Ustaw w poz. 887 podaje rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 20. X. 1934 r. w sprawie zmiany rozporządzenia z dn. 17. XII. 1933 r. o obrocie solą. Pierwsze z wymienionych rozporządzeń obniża cenę soli szarej przeznaczonej na spożycie dla ludzi z 26 groszy na 22 grosze za 1 kilogram. Cena ta obowiązuje od dn. 1. XI. 1934 r. Drugie rozporządzenie dotyczy cen soli, pobieranych przez hurtowników. W związku z obniżką ceny soli została obniżona, poczynając od dnia 1 listopada 1934 r. taryfa kolejowa na przewóz soli kuchennej białej oraz szarej, jak również warzonki o 20%.

Taryfa celna przywozowa.

Dziennik Ustaw Nr. 92 podaje rozporz. Ministra Skarbu z dnia 9 października 1934 r. zawierające przepisy wykonawcze do rozporz. Prezydenta R. P. z dnia 23. VIII. 1932 r. o ustanowieniu taryfy celnej przywozowej. Rozporządzenie omawiane podaje szczegółowe przepisy, dotyczące clenia towarów w zależności od opakowania. Wstęp rozporządzenia podaje określenie wagi netto i brutto towaru oraz w jakich wypadkach opakowanie podlega ocleniu. Ponadto rozporządzenie omawia postępowanie w wypakach, gdy w jednem opakowaniu przewożone są towary podlegające różnym stawkom celnym.. W załączniku do rozporządzenia znajdujemy tabelę ustalającą opusty, które przy określaniu wagi netto towarów powinny być odliczane od wagi brutto. Rozporządzenie weszło w życie dn. 30. X. r. b.

Ulga celna na śledzie.

Dziennik Ustaw Nr. 93, poz. 838 podaje rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 20 października 1934 roku, wprowadzające ulgi celne na śledzie, przywożone przez porty polskie. Cło ulgowe wynosić będzie dla śledzi żywych i świeżych nieżywych 1 złoty od 100 kilo, a dla śledzi solonych w beczkach 16 złotych od beczki. Rozporządzenie to wprowadzono w życie z dniem 25 października 1934 r. wobec porozumienia Polsko-Angielskiego, mocą którego Polska zobowiązała się udzielić cła ulgowego na przywóz śledzi z Anglji wzamian za co Anglja nie będzie wprowadzać nowych ograniczeń importowych w stosunku do bekonów Polskich.

Zwrot cła przy wywozie masła.

Dziennik Ustaw Nr. 96, poz. 884, podaje rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 25. X. 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zwrotu cła przy wywozie zagranicę masła. Przy wywozie zagranicę masła krowiego rozporządzenie ustala zwrot cła w wysokości 6 złotych od 100 kilo wagi netto. Do odprawy wywozowej są uprawnione wszystkie Urzędy celne, kolejowe, morskie i pocztowe, oraz położone na polskim obszarze celnym, urzędy celne drogowe Bądecz, Brzeziny Śląskie, Czarnków, Dębno Polskie, Dobrzec, Długie Nowe, Jeziorki, Kopanica, Łagiewniki, Łagiewniki Śląskie, Pawłów, Skoroszewo, Słupia, Szarlej, Ujście i Zbarzewo. Na dowód przyznania cła urząd celny, dokonywujący odprawy wywozowej wystawia kwit wywozowy na podstawie zaświadczenia eksportowego wydanego przez Izbę Przemysłowo-Handlową lub organizację gospodarczą.

Ponadto rozporządzenie wymienia, które urzędy celne wypłacają zwroty cła na podstawie kwitów wywozowych i obwieszcza iż wykaz izb przemysłowo- handlowych i organizacyj gospodarczych, uprawnionych do wydawania zaświadczeń eksportowych, ustali Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

Zwrot cła przy eksporcie spirytusu.

Dnia 25 października r. b. zostało wydane rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zwrotu cła przy wywozie spirytusu etylowego. Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 881).

Omawiane rozporządzenie przyznaje zwrot cła, w wysokości zł 25.— za 100 kg. 100° spirytusu, uiszczonego za sprowadzone z zagranicy i zużyte przy produkcji tego artykułu materjały pomocnicze oraz narzędzia i maszyny. Do odprawy wywozowej spirytusu upoważnione są wszystkie urzędy celne I-szej klasy. Na dowód przyznania zwrotu cła urząd celny, dokonywujący odprawy wywozowej po stwierdzeniu wywozu towaru zagranicę, wystawia kwit wywozowy. Kwity wywozowe, opiewające na okaziciela, ważne są w ciągu miesiąca od daty wystawienia i służą do otrzymania przyznanego zwrotu cła. Do wypła-

ty sum, należnych z tytułu zwrotu cła za wywieziony zagranicę spirytus, — upoważnione są Urzędy Celne w Warszawie, Poznaniu i Lwowie.

Koniecznym warunkiem do przyznania zwrotu cła jest zaopatrzenie eksportowanego spirytusu w odpowiednie zaświadczenie Ministerstwa Skarbu.

Omawiane rozporządzenie nie dotyczy spirytusu, wyprodukowanego w polskiej części Górnego Śląska, a wywożonego w myśl postanowień polsko-niemieckiej konwencji górno-śląskiej do niemieckiej części Górnego Śląska.

Postępowanie związane z przyznawaniem zwrotów ceł przy eksporcie spirytusu zostanie ustalone przez Ministra Skarbu w drodze rozporządzenia.

Omawiane rozporządzenie weszło w życie dnia 30 października 1934 r. i będzie obowiązywało do dnia 31 lipca 1935 r.

O świadczenia drogowe.

(Wyrok N. T. A. z 18 maja 1934 r. L. Rej. 8042/32).

Urzędy kilku gmin na kresach wymierzyły ks. Albrechtowi Radziwiłłowi świadczenia drogowe na rok 1932/33. Wydział powiatowy sejmiku nieświeskiego nie uwzględnił odwołań przeciw tym wymiarom, wobec czego sprawa znalazła się przed N. T. A. wskutek skargi A. Radziwiłła. Zdaniem skarżącego zaskarżone orzeczenie jest sprzeczne z ustawą, albowiem utrzymuje ono w mocy nałożone na niego świadczenia drogowe w naturze na rzecz wymienionych gmin, chociaż skarżący w obrębie tych gmin nie zamieszkuje. Władza pozwana nie zaprzeczyła temu twierdzeniu natury faktycznej, podniesionemu już w postępowaniu administracyjnem, sądzi atoli, że do pociągnięcia kogoś do świadczeń drogowych w naturze w myśl postanowień art. 29 i 30 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych, wystarczy także posiadanie na obszarze odnośnej gminy zagospodarowanej posiadłości nieruchomej.

N. T. A. nie uznał za trafne to zapatrywanie, albowiem sam fakt posiadania zagospodarowanej nieruchomości w gminie nie wypełnia pojęcia „mieszkańca gminy" jeżeli posiadacz tej nieruchomości nie posiada w tejże gminie także mieszkania, chociażby w okresie czasowego pobytu. Wobec tego N. T. A. uznał, że zaskarżone orzeczenie jest sprzeczne z wykładnią art. 29 i 30 ustawy z10 grudnia 1920 r. i orzekł uchylenie zaskarżonej decyzji jako niezgodnej z ustawą.

Sprawa świadczeń drogowych jest również przedmiotem wyroku N. T. A. z 9 kwietnia 1934 r. L. Rej. 6171, 6172, 6173, 6174 i 6175/31. W sprawach powyższych generalna dyrekcja lasów państwowych w Radomiu zaskarżyła pięć orzeczeń wydziału powiatowego związku samorządowego kieleckiego powiatu, wzywając dyrekcję lasów do wypłacenia kilku gminom wiejskim całkowitej sumy należności z tytułu świadczeń drogowych za kilka lat budżetowych.

N. T. A. uwzględnił skargę dyrekcji lasów państwowych i zaskarżone orzeczenia uchylił z powodu wadliwego postępowania, albowiem władza orzekająca nie rozprawiła się z zarzutem dyrekcji lasów państwowych, kwestjonujących zasadność obliczeń świadczeń drogowych, zwłaszcza, że gminy nie rozdzieliły świadczeń drogowych w naturze (przewidzianych w rozdziale 4 ustawy z dn. 20 grudnia 1920 r. o utrzymaniu i budowie dróg publicznych) na dwa odrębne rodzaje świadczeń, a mianowicie „w robociźnie pieszej i w środkach przewozowych" wskutek czego odnośne nadleśnictwa obciążone zostały także świadczeniami drogowymi w robociźnie sprzedajnej wbrew zastrzeżeniu, zawartemu w art. 32 powołanej ustawy.

Przegląd Ustaw i Rozporządzeń.

Przepisy wykonawcze do prawa celnego, wydane przez Min. Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewn., Spraw Wojskowych, Rolnictwa i Reform Rol., Przemysłu i Handlu, Komunikacji, Opieki Społecznej, Wyznań Rel. i Oświecenia Publ. oraz Poczt i Telegrafów w zakresie ich właściwości, z dn. 9. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 820).

Prawo o sądach pracy rozp. Prezydenta R. P. z dnia 24. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 854).

O zmianie ustawy o ubezpieczeniach społecznych z dn. 28. III. 1933 r. rozp. Prezydenta R. P. z dn. 24. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 855)

W sprawie zmiany ustawy z dn. 12. X. 1931 r. o poborze 10% dodatku do niektórych podatków i opłat stemplowych oraz z dn. 22. X. 1931 r. o kryzysowym dodatku do państwowego podatku dochodowego rozp. Prezydenta R. P. z dn. 24. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 868).

W sprawie zakazu przywozu niektórych towarów rozp. Rady Ministrów z dn. 12. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 871).

O zmianie taryfy celnej przywozowej rozp. Rady Ministrów z dn. 26. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 872).

O zmianie taryfy celnej wywozowej rozp. Min. Skarbu z dn. 23. X. 1934 r. wydane w porozumieniu z Min. Min. Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Rol.

O wyjaśnieniach uzupełniających taryfę celną wywozową rozp. Min. Skarbu z dn. 23. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 874).

O zniżkach celnych, rozp. Min. Skarbu z dn. 25. X. 1934 r. w porozumieniu z Min. Min. Przem. i Handlu oraz Roln.i Ref. Rol. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 875 i 876).

O zniżce celnej na jądra pestek egzotycznych odmiany moreli t. zw. ghejsi rozp. Min. Skarbu z dn. 25. X. 1934 r. w porozumieniu z Min. Min. Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Rol. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 877).

O zniżce celnej na owoce południowe, towary kolonjalne i oleje roślinne, rozp. Min. Skarbu z dn. 25. X. 1934 r.

w porozumieniu z Min. Min. Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Rol. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 878).

O zniżkach celnych na śledzie rozp. Min. Skarbu z dn. 25. X. 1934 r. w porozumieniu z Min. Min. Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Rol. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 879).

W sprawie zwrotu cła przy wywozie: lnu i pakuł lnianych, spirytusu etylowego, zbóż, produktów przemiału i słodu, naturalnego masła krowiego, oraz niektórych towarów, rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 25. X. 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. poz. 880, 881, 882, 883 i 884).

O postępowaniu związanem z przyznawaniem zwrotów ceł przy wywozie zagranicę niektórych towarów, rozp. Min. Skarbu z dn. 27. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 891).

O postępowaniu związanem z przyznawaniem zwrotu cła przy wywozie spirytusu etylowego, rozp. Min. Skarbu z dn. 29. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 892).

O warunkach udzielania pozwoleń na prawo przywozu towarów objętych zakazami przywozu, rozp. Min. Przem. i Handlu z dn. 29. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz.893).

KRONIKA ZAGRANICZNA.

ANGLJA

Układ płatniczy z Niemcami

Dnia 1 listopada r. b. został podpisany angielsko-niemiecki układ płatniczy, który reguluje a) spłaty w bieżących obrotach handlowych, b) likwidację dawnego długu niemieckiego wynikłego z dotychczasowych obrotów haandlowych z Anglją wraz z likwidacją specjalnego konta Banku Angielskiego, zgodnie z umową z dn. 10. VIII. 1934 r. i c) obsługę długo- i średnioterminowych zobowiązań niemieckich o charakterze finansowym w Anglji.

W zakresie spłat w bieżących obrotach handlowych system rozrachunkowy w stosunkach obrachunkowych obu państw zostaje uchylony. Postanowiono, że stosunek importu angielskiego do Niemiec, wobec eksportu niemieckiego do Anglji wynosić ma 55 : 100. Ze względu na tak wielkie uaktywnienie bilansu handlowego Niemiec przewiduje się, że Bank Rzeszy będzie mógł dostarczać odpowiedniej ilości dewiz na pokrycie bieżących należności w Anglji. W zakresie punktu b) postanowiono, iż okres likwidacji zaległości niemieckiej ma trwać jeden rok. Rząd Rzeszy zobowiązał się w tym celu zwolnić natychmiast 400 tys. funtów. Ponadto Bank Rzeszy ma na ten cel przydzelać 10% wpływów dewizowych, otrzymywanych co miesiąc na poczet eksportu niemieckiego do Anglji. Postanowienia, dotyczące punktu c), obejmują w pierwszym rzędzie obsługę pożyczek Dawes'a i Younga, po dz. 31. XII. 1934 r. Uwzględniają one również prywatnych wierzycieli pożyczek niemieckich, których posiadaczami są obywatele angielscy.
i musi się starać o nowe poświadczenie.

NIEMCY

Popieranie hodowli owiec

Celem rozszerzenia hodowli owiec Rząd postanowił udzielić drobnym gospodarstwom włościańskim specjalnie nisko oprocentowane kredyty. Każde gospodarstwo może uzyskać pożyczkę na kupno materjału hodowlanego, która w ⅓ stanowi bezzwrotne subsydjum. Według projektu Rządu ilość owiec powinna w ciągu roku wzrosnąć o miljon sztuk. Na każde 5 morgów powinna przypadać przeciętnie 1 owca-matka. Należy zaznaczyć, że obecnie w Niemczech jest tylko 6 milj. owiec i że produkcja krajowa pokrywa zapotrzebowanie na wełnę tylko w 8%. Niemcy importują surowca wełnianego za około 1 miljard Rm. rocznie.

RUMUNJA

Przepisy przywozowe

Rząd Rumuński ogłosił przepisy wykonawcze do nowej ustawy regulującej handel z zagranicą. W myśl tych przepisów saldo aktywne bilansu handlowego z tytułu handlu zagranicznego musi wynieść 40% całego eksportu rumuńskiego. Procent nadwyżki bilansów handlowych z poszczególnemi krajami zagranicznemi ma być ustalony przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Rumuńskim Bankiem Narodowym. W związku z temi przepisami będzie dokonana w najbliższym czasie rewizja traktatów handlowych. Należności z tytułu importu towarów z przed dn. 1 listopada 1934 r. będą uważane za stare długi towarowe. Zapłata za towary importowane w ramach nowych przepisów importowych będzie dokonywana w ciągu 30-tu dni po poświadczeniu dokumentów importowych przez Rumuński Bank Narodowy. Po upływie tego terminu importer traci prawo do żądania przydziału dewiz

WŁOCHY

Ograniczenie importu tłuszczów roślinnych

Dn. 22 września r. b. ukazał się dekret, który podwyższa do 120 lir. podatek od fabrykacji olejów i odpowiadającej temu produktowi dodatkowej opłaty celnej. Powyższy podatek może być zmieniany w zależności od potrze brynku wewnętrznego oraz cen oleju.

STANY ZJEDNOCZONE

Zbiory i dochód rolnictwa

Zbiory pszenicy w bieżącym 1934/35 roku gospodarczym wynoszą 493 miljony buszli, wobec 528 miljonów w roku 1933/34 i wobec przeciętnej 886 miljonów dla lat 1927/28 — 1931/32. Analogiczne dane dla kukurydzy wynoszą 148 miljonów, 2344 milj. i 2516 milj. buszli. Dla bawełny analogiczne liczby 9252, 13047 i 14657 milj. bel, takie skurczenie się produkcji w Stanach Zjednoczonych, przy jednoczesnem podobnej sytuacji zbiorów w Kanadzie i zbiorów na półkuli południowej spowodowało, iż wskaźnik cen artykułów, sprzedawanych przez rolników wzrósł od czerwca do sierpnia r. b. z 77 do 87 wobec 72 w tym samym okresie roku 1933 (przy podstawie równej 100 dla okresu sierpień 1909 — lipiec 1914).

STATYSTYKA

Przywóz i wywóz niektórych artykułów rolniczych według wydawnictw Gł. Urzędu Statystycznego.

Przywóz.

	SIERPIEŃ — WRZESIEŃ			
	1934	1933	1934	1933
	w tonnach		w tys. złotych	
OBRÓT WSZYSTKIEMI TOWARAMI	**474.867**	**466.523**	**130.198**	**145.309**
Pszenica	101	2.178	21	287
Żyto	21	1.053	6	115
Jęczmień	3	1	2	0
Owies	—	—	—	—
Kukurydza	48	305	8	33
Ryż	10.882	10.743	1.818	1.994
Nasiona past. i traw	5	71	6	15
„ oleiste	8.598	1.330	1969	4.142
Cebula	6	2	0,2	0
Len i konopie	79	104	245	176
Jabłka świeże	29	70	9	20
Śliwki „	1.940	3.397	762	797
Śliwki suszone	104	162	78	120
Cytryny	1.222	1.205	607	542
Pomarańcze i mandarynki	70	56	48	34
Winogrona	2.059	710	1.014	366
Orzechy włoskie i laskowe	67	35	117	82
Łoje zwierzęce nieprzerobione	634	1.750	324	1.040
Skóry surowe	3.733	2.892	4.846	3.999
Wełna	1.011	3.208	3.657	10.142
Jelita	245	90	600	263
Mąka pszenna	0	1	0	0
Mąka żytnia	0	—	0	—
Słód	69	2	28	3
Makuchy niewymienione	1.595	299	244	62

Wywóz.

	SIERPIEŃ — WRZESIĘŃ			
	1934	1933	1934	1933
	w tonnach		w tys. złotych	
OBRÓT WSZYSTKIEMI TOWARAMI	**2.399.101**	**2.209.088**	**159.465**	**166.501**
Pszenica	12.473	2.154	2.379	515
Żyto	80.329	57.434	10.384	5.504
Jęczmień	61.891	20.141	8.739	2.381
Owies	5.337	802	700	113
Ryż	1.319	1.374	286	320
Strączkowe	1.065	5.097	377	1.436
Nasiona pastew. i traw	1.726	2.348	1.079	1.048
„ oleiste	2220	52.17	1.226	2.970
„ buraków cukrowych	478	366	339	353
Ziemniaki	6	22	0	10
Chmiel	92	19	284	54
Len i konopie	959	970	223	271
Konie . . . sztuk	1.547	2.421	355	456
Bydło rogate „	1.532	306	376	168
Trzoda chlewna „	28.623	23.341	3.797	2.861
Drób żywy „	239.374	557.750	346	2.036
Mięso cielęce . . . tonny	66	125	60	91
„ wieprzowe*)	338	250	417	298
„ baranie	101	90	183	161
Bekony	3.311	5.801	7.281	11.484
Wędliny i szynki*)	414	629	875	1.064
Masło	976	429	1.591	1.265
Jaja	4.493	4.190	5.332	5.603
Skóry surowe	190	1.081	493	1.598
Włosie, szczecina i sierść	112	237	1.169	816
Pierze i puch	248	235	980	1.079
Mąka pszenna	1.059	669	138	90
„ żytnia	18.123	3.111	1.827	378
Spirytus	.	1.950	188	890
Cukier	10.329	11.085	1181	2.024
Ziemniaki suszone i płatki	—	—	—	—
Mąka i krochmal ziemniaczany	105	1.351	27	349
Otręby wszelkie	597	994	62	96
Makuchy lniane	30	1.339	6	239
Wysłodziny susz i melasa	11.342	10.185	717	571
Drzewo:				
Papierówka	52.590	45.799	1.720	1.376
Kopalniaki i słupy telegraficzne	7.344	11.089	341	378
Kłody, kloce i dłużyce*)	20.166	29.100	1.396	1.570
Bale, deski, łaty i podkłady kolejowe*)	196.463	200.170	19.553	20.144

*) Z powodu zmian w klasyfikacji towarów w statystyce handlu zagranicznego dane za rok 1933/34 nie są całkowicie współmierne z danemi za rok poprzedni.